

**KÜRESEL
BELİRSİZLİK
ÇAĞINDA
ABD GÜMRÜK
TARİFELERİ:
TÜRKİYE İÇİN
STRATEJİK
FIRSATLAR VE
RİSKLER**

EYLÜL 2025

RA-
POR

Milli İstihbarat Akademisi

KÜRESEL BELİRSİZLİK ÇAĞINDA ABD GÜMRÜK TARİFELERİ: TÜRKİYE İÇİN STRATEJİK FIRSATLAR VE RİSKLER

RAPOR / EYLÜL 2025

Millî İstihbarat Akademisi

Telif
Millî İstihbarat Akademisi © 2025
Ankara - TÜRKİYE

Yayın Tarihi: Eylül 2025

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları Millî İstihbarat Akademisine ait olup 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz.

Millî İstihbarat Akademisi

E-Posta: bilgi@mia.edu.tr

"Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin 2'nci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir."

KÜRESEL BELİRSİZLİK ÇAĞINDA ABD GÜMRÜK TARİFELERİ: TÜRKİYE İÇİN STRATEJİK FIRSATLAR VE RİSKLER

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	5
YÖNETİCİ ÖZETİ	7
GİRİŞ	9
BÖLÜM 1	
Trump 2.0: Gümrük Tarifelerinin Arka Planı	12
BÖLÜM 2	
Gümrük Tarifelerinin ABD Ekonomisine ve Ticaretine Etkisi	16
BÖLÜM 3	
Çin'in Pozisyonu ve Stratejik Adımları	22
BÖLÜM 4	
Avrupa'nın Zor Pozisyonu	26
BÖLÜM 5	
Türkiye Açısından Tarifeler: Stratejik Fırsatlar ve Riskler	30
SONUÇ	40
KAYNAKÇA	44

GRAFİK

Grafik 1: Tarife Politikası Belirsizliği Endeksi (10 Nisan 2025).....	16
Grafik 2: Amerika Birleşik Devletleri Enflasyon Performansı.....	17
Grafik 3: Brent Petrol Fiyatları (Varil Başına).....	17
Grafik 4: Tarife Politikası Belirsizliği Endeksi (14 Ağustos 2025).....	19
Grafik 5: Avrupa Birliği Ekonomik Büyüme Performansı.....	26
Grafik 6: Ülkelere Göre 2024 Yılı İhracatı (En Çok İhracat Yapılan 10 Ülke ve Diğerleri).....	32
Grafik 7: Türkiye'nin Sektör Bazlı Temmuz Ayı İhracat Rakamları	32
Grafik 8: Amerikan Ticaret Politikası Değişikliklerine Maruziyet Endeksi	36
Grafik 9: Türkiye Cumhuriyeti Enflasyon Oranları	37
Grafik 10: Türkiye Cumhuriyeti Faiz Oranları.....	37

ŞEKİL

Şekil 1: Tarifelerin Bazı Ekonomik İndikatörlere Etkileri.....	18
Şekil 2: Türkiye'nin ABD Gümrük Tarifelerinden Pozitif Ayrışma Nedenleri.....	31
Şekil 3: Türk Otomotiv Sektörünün Avantajları.....	34

İNOGRAFIK

İnfografik 1: Ağustos 2025'te Yürürlüğe Giren Revize Edilmiş Tarife Oranları.....	30
--	----

ÖN SÖZ

Teknolojinin getirdiği verimlilik, hızla değişen süreçler ile serbest ticaretin yanı sıra uluslararası iş birliği ve koordinasyonun arttığı küresel düzende, 2016'dan beri süregelen ticari anlamda milliyetçi ve korumacı anlayış; Donald J. Trump'ın 2024'te ikinci kez ABD başkanı seçilmesiyle daha da güçlenerek tekrar dünyanın gündemine dönmüştür. Trump yönetimi, seçim öncesi ve sonrasında yürürlüğe koyduğu tarifelerle ABD'nin küresel ticaretteki konumunu korumaya çalışmaktadır. Başta Çin olmak üzere neredeyse tüm ülkelere yönelik olan bu tarifeler, dikkat çekici bir düzeyde tartışılmaya devam etmektedir.

Dünyanın geri kalanıyla ticaret bağlamında 50 yıldır ayağında bir "pranga" taşıdığını ve sürekli dış ticaret açığı vererek bağımsızlığını tehlikeye attığını düşünen Trump yönetimi, ilk açıkladığı tarifeleri farklı şekillerde revize etmiştir. Dünyanın, bu revizyon sıklığı nedeniyle belirsizlik ve küresel resesyon endişelerine kapıldığı bir dönemde, başta Avrupa Birliği (AB) olmak üzere Japonya ve Birleşik Krallık ile anlaşmalar imzalayan, Çin ile diplomatik görüşmeler yaparak çözüm bulmaya çalışan ve tarifelerin bir kısmının 90 güne kadar uygulanmasını erteleyen ABD kaynaklı küresel belirsizlik ve riskler, devam etmektedir.

Millî İstihbarat Akademisi (MİA) olarak hazırladığımız bu rapor, gümrük tarifelerinin arka planına bakmakta; ardından ABD, Çin ve AB'nin ekonomi ve ticaretlerine etkilerini analiz etmektedir. Söz konusu analizler ve küresel perspektifle desteklenen değerlendirmelerin ardından, "Türkiye'nin gümrük tarifelerinden nasıl etkileneceğini" para ve maliye politikaları ekseninde, ekonomik ve sektörel kompozisyon bağlamında ve ticari olarak incelemektedir. Belirsizlikler ve stagflasyon (resesyon ve enflasyon) risklerinin Türkiye'ye yönelik etkileri, ortaya çıkan/çıkabilecek stratejik fırsat ve tehditler ile güçlü ve zayıf yönler ele alınarak Türkiye'nin geleceğe dönük ekonomik projeksiyonlarına, kalkınma planı hedefleriyle uyumlu bir yol haritasıyla katkı sunulması amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın, dünya ticaret kurallarının bir kırılım göstererek farklı yerlere evrildiği ve gelecekte farklı zamanlarda karşılaşılacak olan muhtelif ekonomik, ticari ve politik belirsizliklere yaklaşım açısından önemli olduğu kanaatindeyiz. Bu gayeyle çalışmamızın tüm kurum ve kuruluşlar ile kamuoyuna faydalı olmasını umuyoruz.

Prof. Dr. Talha Köse
Millî İstihbarat Akademisi Başkanı

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Trump'ın ikinci döneminde ilan edilen gümrük tarifelerinin, dünya genelinde yaratmış olduğu ticari ve ekonomik belirsizlik ortamı her ne kadar hafiflemiş olsa da kaygı kaynağı olmaya devam etmektedir. Nispeten hafifleyen riskler doğrultusunda IMF (Uluslararası Para Fonu) raporları, küresel ekonomik büyüme projeksiyonlarını yukarı doğru yenilemiş olsa da ticari belirsizlikler; bölgesel ve küresel çatışma olasılıklarının artmasıyla devam etmektedir.
- Açıklanan tarifeler, Amerikan ekonomisine gelir olarak katkı sağlasa da büyüme, iş gücüne katılım ve enflasyonda negatif etkiler oluşturacağı konusunda neredeyse bir konsensüs mevcuttur. Bu konsensüs, Amerikan Merkez Bankası FED'in de faiz kararlarında zorlayıcı bir rol oynamaktadır. Bu duruma ABD Başkanı Trump'ın, kurum ve başkanıyla ilgili sorunlu ilişkisi de eklenince ekonomik ve ticari ortam daha da bulanıklaşmaktadır.
- Çin'in dünya ihracat pazarından %15 pay alarak sıralamalarda zirvede olduğu bir ortamda artık eski küresel düzendeki gibi davranmayacağı, bu gücü politik bir silah ve manevra alanı olarak kullanacağı da tarifelere uyguladığı misillemelerle gün yüzüne çıkmıştır.
- Ekonomik ve ticari pazar payını, nadir toprak elementlerinde (NTE) olan üretim ve ayrıştırmadaki monopol pozisyonu ile kuvvetlendiren Çin, siyasi ve diplomatik açılardan kendine ciddi bir manevra alanı açmıştır.
- Gümrük tarifelerinden en fazla kayıpla çıkacağı tahmin edilen aktör ise AB'dir. Ticari olarak %15 tarifeyi kabul eden AB'nin, "ABD'ye 2028'e kadar vadettiği 750 milyar dolarlık enerji satın alımı ve 600 milyar dolarlık yatırımı" gelecek yıllarda nasıl şekillendireceği de belirsizliğini korumaktadır.
- Türkiye, ABD tarafından önce genel %10, daha sonrasında %15'lik bir gümrük tarifesine tabi tutulmuş bir ülke olarak emsallerine nazaran pozitif ayrılan bir pozisyondadır.
- Türkiye, ticari anlamda Asya ülkelerinden daha az bir tarifeye tabi tutularak özellikle yarı iletken, savunma sanayi teknolojisi, tekstil, otomotiv, kimya ve konfeksiyon sektörlerinde ön plana çıkabilecek bir avantaja sahiptir. Türkiye'nin yumuşak karnı ise AB ekonomisinin makro perspektifteki gidişatıdır.

- Türkiye'nin bir diğer avantajı ise ihracatında önemli bir paya sahip olan kimya, otomotiv ve savunma sanayisi sektörleriyle sağlayabileceği doğrudan yatırım avantajları, lojistik, görece düşük maliyetler, stratejik lokasyon ve nitelikli iş gücü olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Trump'ın açıkladığı tarifelerden oransal olarak en az etkilenecek ülkeler listesinde yer alan Türkiye'nin, durumu stratejik bir avantaja çevirebilmesi için ticari faaliyetleri sürdürülebilir kılabacak bir enflasyon ve faiz politikasına ihtiyacı vardır. İhracat özelinde ise bütün sektörleri en azami ve homojen şekilde kavrayacak kredilere ulaşım imkânı gerekmektedir. Ayrıca 22 Eylül 2025 tarihinde yürürlüğe giren karar gereğince, 2018 yılından beri ABD'den ithal edilen bazı ürünlere uygulanan ek mali yükümlülüklerin kaldırılması, Türkiye'nin ABD ile olan ticaretini olumlu etkileyebilecek bir başka gelişme olarak kayda geçmiştir.

Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (The General Agreement on Tariffs and Trade, GATT), 1947'de 23 ülke tarafından imzalanmış ve 1948'de yürürlüğe girmiştir. Anlaşma; uluslararası ticareti, amaçlar ve sorumluluklar açısından düzenleyen bir metin olarak bilinmektedir. Gümrük tarifeleri, genel olarak uluslararası ticareti düzenlerken ülkelerin ticaretten azami faydayı sağlamalarına yönelik de çalışmaktadır. Söz konusu bu tarifeler bir yandan ülkedeki belli başlı ürünlerin üretim ve talebini kontrol etmeye çalışırken bir yandan da yeni doğmuş (infant industries) şirketleri korumaya yöneliktir. Ticaretteki ayrımcı tutumları kaldırmak ve ülkelerin ekonomik olarak kalkınarak tam iş gücüne ulaşmasını sağlamaya çalışmak için düzenlenen tarifeler, dünyadaki siyasi konjonktür ve dalgalanmalardan da fazlasıyla etkilenmektedir. Ekonomilerin liberalleşmesi ve uluslararası ticaretin serbestleşmesi mottosunda birleşen "gümrük tarifelerinin görünen/görünmeyen amaçları" aynı yıllarda Bretton Woods toplantıları sonrasında, dünyayı bu kez de mali olarak bir dönüşüme götüren IMF ve Dünya Bankası (World Bank) gibi kuruluşların kurulmasıyla da bir eş güdüm olarak görülebilir.

Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) 1995'te kurulmasıyla ticarete belli ülkelerin ağırlığının olduğu; milenyumdan sonra ise bu ağırlığın, biraz daha merkez değiştirerek Asya ve özellikle Çin'e kaydığı görülmektedir. Son yıllarda Çin'in de üyesi olduğu BRICS'in dünya ticaretindeki payının hızla artması ve G7'nin payının azalmasına rağmen¹ dünya ticaretindeki payı ve para birimi (dolar) gücü nedeniyle Amerikan dominasyonunun devam ettiği net bir biçimde ifade edilebilir. Her ne kadar bu hegemonyanın kırılmasına dair sinyaller gelse de dolar ve Amerikan ekonomisinin dünya ticaretindeki ağırlığına/gücüne yaslanan bu avantaj, gümrük tarifelerinin bir silah olarak kullanılmasına imkân sağlamaktadır.²

Yeni açıklanan gümrük tarifeleriyle DTÖ'nün kurallarının yeniden yazılıyormuş gibi değişmesi ve bu değişikliklerin, küresel belirsizlik ve riskleri artırması; büyük ve orta ölçekli ekonomilere sahip ülkeleri, stratejik açıdan kendi politik, ekonomik ve ticari pozisyonlarını yeniden gözden geçirmeye zorlamaktadır. **Gümrük tarifeleri ve söz konusu değişim; Türkiye açısından dünya millî hasılasındaki payını artırarak özellikle ihracatta öne çıkan sektörleri güçlendirmesi, daha zayıf olduğu kollarla ise çeşitlendirmeye giderek ticari gücünü artırması yönünde stratejik**

fırsatlar oluşturmaktadır. Bu durum, Türkiye'nin orta ölçekli ekonomiye sahip bir aktör olarak "dünyada ekonomik büyüklük bağlamında ilk 10'a girme" stratejik hedefine ulaşma yolunda önemli katkılar sağlayabilir.

Tüm bunlara ek olarak doğrudan ve dolaylı rakiplere kıyasla nispeten düşük olan %15 oranında bir tarifeye maruz kalmanın doğuracağı fırsatlar doğru şekilde değerlendirilir ve uzun vadeli para, maliye ve sosyal politikalarla desteklenirse Türkiye, küresel ölçekte siyasi ve diplomatik gücünü daha da artırabilir.

Bu doğrultuda hazırlanan rapor; gümrük tarifelerinin ekonomik ve ticari etkilerini ABD, Çin ve AB özelinde inceledikten sonra Türkiye'yi analiz etmekte ve geleceğe yönelik ekonomik ve ticari projeksiyonları ile kalkınma planı hedeflerinin yakalanmasında stratejik bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

BÖLÜM 1

TRUMP 2.0: GÜMRÜK TARİFELERİNİN ARKA PLANI

2 Nisan 2025 tarihini Kurtuluş Günü (Liberation Day) olarak ilan eden ve yeni gümrük tarifelerini açıklayan Trump ve yeni ABD yönetimi, gümrük tarifeleriyle alakalı birçok adımı da atmış bulunmaktadır.³ Amerikan ekonomisinin "50 yıldır saldırı altında olduğunu" ve "ticari olarak kayıpları olduğunu" düşünen Trump ve ekibi, gümrük tarifeleriyle ticaret açığının kapanacağını ve belli endüstrilerin ABD'ye dönerek istihdamı artıracığını öngörmektedir. Özellikle COVID-19 pandemisini takip eden süreçte, enflasyonda belli bir hedefe ulaşmak üzere (%2) tüm silahlarını kullanmış ve tam kapasite bir iş gücüne (full-employment) çok yaklaşmış bir ekonomide; tarifelerin, arzulan sonuçları vermeyebileceği ve belirsizliği artırabileceği Merkez Bankası Başkanı Jerome Powell'in sözlerine ve faiz komitesinin almış olduğu kararlara da yansımıştır.⁴

Vaşington merkezli sağ cenahın temsilcisi olarak değerlendirilen düşünce kuruluşu Heritage Foundation tarafından yayımlanan 900 sayfalık "Mandate for Leadership: The Conservative Promise" adlı başkanlığa geçiş (ya da yeniden dönüş) raporunun ekonomi bölümünde, Competitive Enterprise Institute Başkanı Kent Lassman'ın anlattığı üzere yeni dönemin ticaret anahtarı; alçak gönüllü, makul, minimum devlet müdahalesi gerektiren ve tüm ülkelerle serbest ticaret öngören bir politikadır. Agresif bir ticaret politikasının, sol tandanslı bir yönetim tarafından eşitlik ve iklim krizini bahane ederek kullanılacağı bir formül olduğunu belirten Lassman, ABD ekonomisinin üretim çıktısının da rekor seviyelere ulaştığının altını çizmekte ve gümrük tarifelerinin sertleşmesi bir yana tamamen kalkmasının ve ortalama bir Amerikalının ürünlere daha ucuz ulaşmasının önemine vurgu yapmaktadır.⁵

Buna karşılık Beyaz Saray Ticaret ve Üretim Politikalarından Sorumlu Direktörü Peter Navarro, Lassman ile taban tabana zıt bir tutum sergileyerek uygulanan politikaların, ABD'yi en fazla ticaret açığı veren DTÖ üyesi yaptığını ve bu durumun, kronik bir duruma yol açarak dünya ticaretinde ABD'yi adil olmayan bir oyunda kurban hâline getirdiğini söylemektedir. Navarro, ithal edilen otomobillerde ABD'de gümrük vergisinin %2,5 olduğunu söylerken bu rakamın AB'de %10, Çin'de ise %15 olduğuna vurgu yapmaktadır.⁶

ABD'de iki zıt görüş bu şekildeyken yayımlanan tarifeler listesiyle ABD; Meksika ve Kanada hariç tüm ticaret partnerlerine (bu iki ülkeyle ilgili daha farklı tarife ve anlaşma zemini hazırlamak üzere) %10 genel tarife getireceğini, birçok ülkeye uygulanan tarifeleri ise daha yüksek rakamlara çıkaracağını açıklamıştır.⁷ Bu kararname; Çin'e uygulanan %20'lik daha önce açıklanan tarifeye ilaveten %34, AB'ye %20 ve Japonya'ya %24 gümrük vergisi getirmiştir. Türkiye ise %10'luk bir gümrük vergisine tabi olmuştur.

Tarifelerdeki oranlar ise ABD'nin bir ülkeyle olan ticaret açığının (ihracat eksi ithalat), o ülkeden yapılan ithalata oranı ve buradan çıkan sonucun ise 2'ye bölünerek bulunmasından oluşmaktadır. Örnek olarak Çin'e karşı ABD, 291 milyar dolar ticaret açığı vermekte, 433 milyar dolar da ithalat yapmaktadır.⁸ Öte yandan hesabın tüm geçişkenlikleri taşımadığına dair akademik eleştiriler de mevcuttur lakin Trump yönetiminin başvurduğu metot, tam olarak budur.⁹ Tarifelerin ardından artan

maliyetler, ilave vergi gibi ortalama Amerikalı tüketiciye de yansımış olacaktır. Bu yansımaların etkileri, her gelir grubunda farklı olacağından bu durumun hâlihazırda bozuk olan gelir eşitsizliğini daha da kötüleştirme potansiyeli oldukça yüksektir.

ABD tarafından gümrük tarifeleriyle amaçlanan; ticari olarak adil olmadığına inandıkları süreci kendi lehine çevirmek, ürün ve malları ithal etmek yerine ABD’de üretim yapmak/yaptırmak ve var olan iş gücü kapasitesini artırmaktır. Bunun üzerine ABD’nin hedeflediği bir diğer odak ise Çin’e kaptırdığını düşündüğü, dünya ticaret ve üretim liderliğini geri kazanmak ve kronik hâle gelen ticaret açığını kapamaktır.

BÖLÜM 2

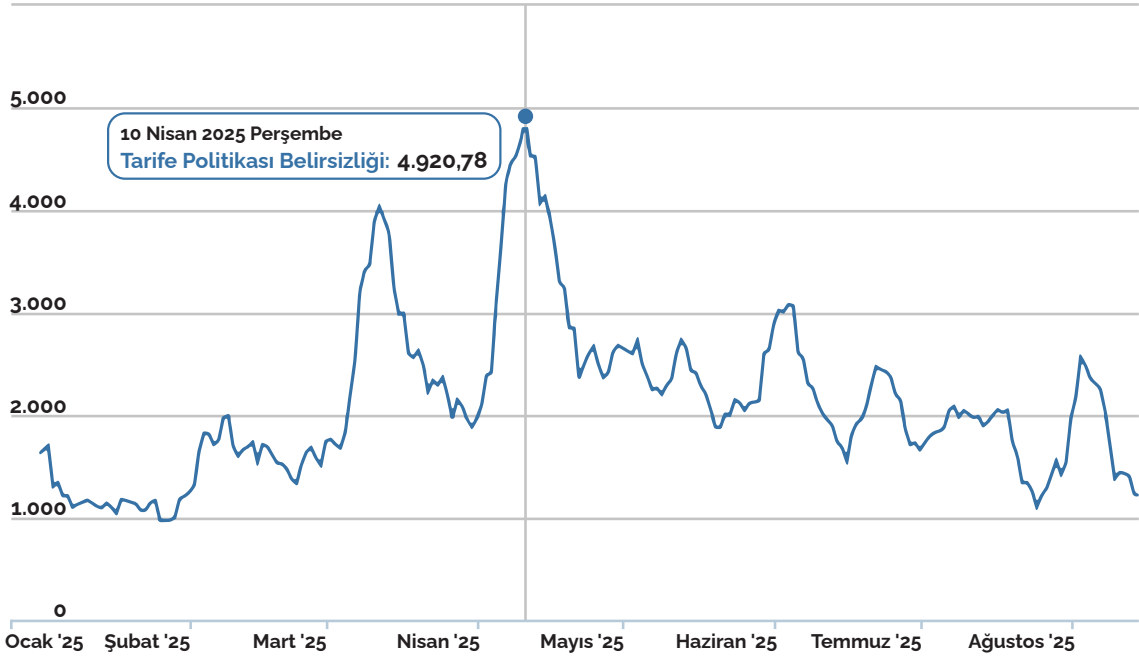

GÜMRÜK TARİFELERİNİN ABD EKONOMİSİNE VE TİCARETİNE ETKİSİ

Dünya ticaretinde/kurallarında bir kırılmayı¹⁰ ve tarihî bir dönemeci temsil eden yeni gümrük tarifeleri, birçok eleştiri olsa da ABD yönetimi tarafından yürürlüğe konulmuştur. Yeni gümrük tarifeleri açıklandığında; borsa, emtia ve reel piyasaların tepkileri oldukça sert ve keskin olmuştur. Uluslararası kuruluşlara göre Amerikan ekonomisinde resesyon riski artmış ve faizlerin uzun süre yüksek kalacağı endişeleri alevlenmiştir. Bunların üzerine dolar diğer para birimleri karşısında değer kaybetmiş, borsa düşmüş, petrol fiyatları gerilemiş, değerli madenler ve Bitcoin fiyatlarında sert düşüşler yaşanmıştır.¹¹

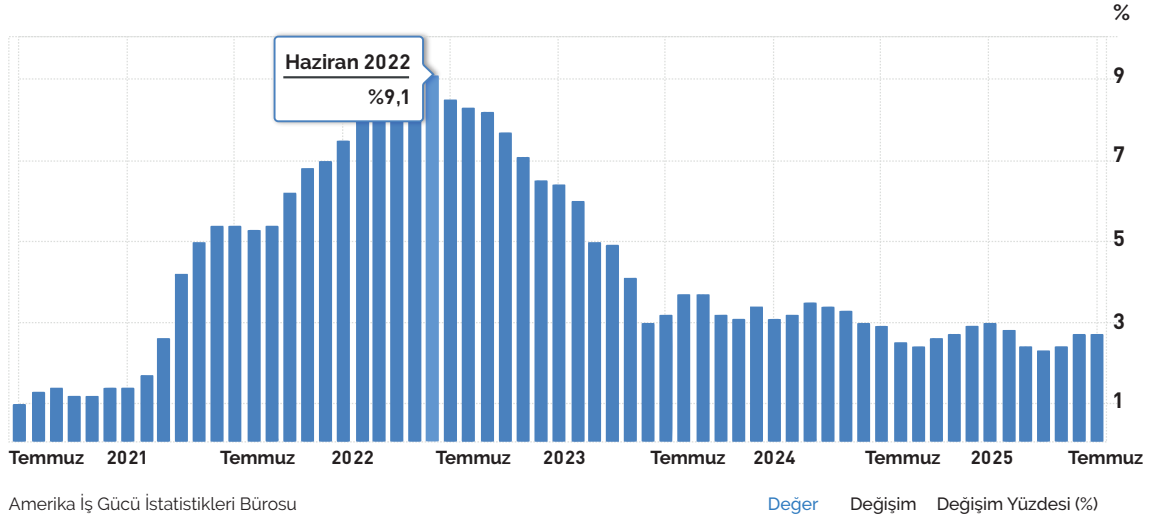
Genel kanaat ve bazı akademik çalışmaların bulguları;¹² tarifelerin ABD ekonomisi için enflasyon, işsizlik ve ekonomik büyüme anlamında negatif etkileri olacağı yönündedir. Özellikle enflasyona dair beklentilerin yüksekliği; piyasaları ve FED'i endişelendirmiş, küresel belirsizliği artırmıştır. Grafik 1'de gösterildiği üzere küresel tarife politikası belirsizliği endeksi, 10 Nisan 2025 tarihinde en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 1: Tarife Politikası Belirsizliği Endeksi (10 Nisan 2025)¹³

Bu belirsizlik, enflasyona dair beklentileri ve riskleri (COVID-19 pandemisinin ardından ABD'de hızlı yükselen enflasyon, Haziran 2022'de %9,1 seviyelerine kadar yükselmiştir. Şimdilerde ise hedef olan %2'ye yakın olan %2,7 seviyelerindedir.) tekrar artırmıştır. Grafik 2, net bir şekilde pandemiyin ardından enflasyonun büyük oranda kontrol altına alındığını ancak son dönemde tarifelerin olumsuz etkisiyle tekrar yükseldiğini göstermektedir.

Grafik 2: Amerika Birleşik Devletleri Enflasyon Performansı¹⁴

Enflasyondaki bu yükselme eğilimi, nisan ayından itibaren FED'in karar alma sürecini de bir hayli zorlaştırmaktadır.¹⁵ ABD ekonomisindeki enflasyon ve durgunluk ihtimali ise ekonomik büyümenin beklenenin altında kalacağı düşüncesiyle risk iştahını düşürmekte ve belirsizlik konjonktürünü körüklemektedir. Bu durum, dünyanın geri kalan bölgelerine risk olarak geri dönmekte ve tarifelerden etkilenmeyecek sektörlerde dahi tedirginliği artırmaktadır.¹⁶

Bu kapsamda, dünya piyasalarında tarifelerin oluşturduğu baskı ve etkileri görmek açısından petrol fiyatlarına bakmak da bir ipucu verecektir. Tarifelerin açıklandığı 2 Nisan'da Brent petrolün varili yaklaşık 75 dolar iken takip eden mayıs ayının başlarında bu rakam, 60 dolara kadar düşmüştür. Eylül ayında ise petroldeki fiyat, varil başına 66 dolar seviyelerinde olmuştur. Her ne kadar petrol fiyatlarında başka jeopolitik etkiler olsa da (Ukrayna-Rusya Savaşı ve OPEC üyelerinin petrol üretimini artırma kararları) bu fiyat aralığı için tarifelerin büyük etkisini gözden kaçırmamak gerekmektedir.

Grafik 3: Brent Petrol Fiyatları (Varil Başına)¹⁷

Haziran ayına gelindiğinde enflasyonda tarifelerin etkilerinin minimal ve sınırlı olduğu görülmüştür. Ancak FED raporlarında, stagflasyon yani durgunluk içinde enflasyonun yaşanma riskine dair görüşler mevcuttur. Öte yandan tarifelerin etkisinin esas olarak 2025'in sonunda ve 2026'da görüleceğine dair kanaatler de artmaktadır.

Temmuz ayında enflasyon %2,7'ye çıkmasına rağmen Trump'ın atadığı FED görevlileri, faiz indirimi taleplerini yinelemeye devam etmiştir (Bu indirim çağrılarında bir protesto olarak ise FED görevlilerinden Adriana D. Kugler, ağustos ayı başında istifa etti.). Buna rağmen son toplantıda FED'in faiz oranlarını %4,25-4,5 aralığında sabit tuttuğu görülmüştür.

Tarifelerle ilgili FED kararları ve istifalar gündeme gelirken gözden kaçırılmaması gereken en önemli noktalardan biri de tarifelerin enflasyon ve bir nevi ilave vergi olarak hangi gelir gruplarına ne tür etkiler yapacağıdır. Buradan anlaşılacağı üzere tarifeler, düşük gelir gruplu ailelerin fazladan vergi ödemesiyle beraber zengin gelirli aileler ile aradaki oluşan farkı açacak ve ABD için gelir eşitsizliği problemini büyütebilecek bir pozisyona sahip olacaktır. Bu durumda Trump'ın tarife politikasının, düşük gelirli aileleri zengin ailelere göre ekonomik anlamda daha fazla zora sokması muhtemeldir.¹⁸

Şekil 1: Tarifelerin Bazı Ekonomik İndikatörlere Etkileri¹⁹

Trump'ın uygulamaya koyduğu ve koymakla tehdit ettiği tarifelerin, bazı temel göstergelere tahmin edilen etkileri

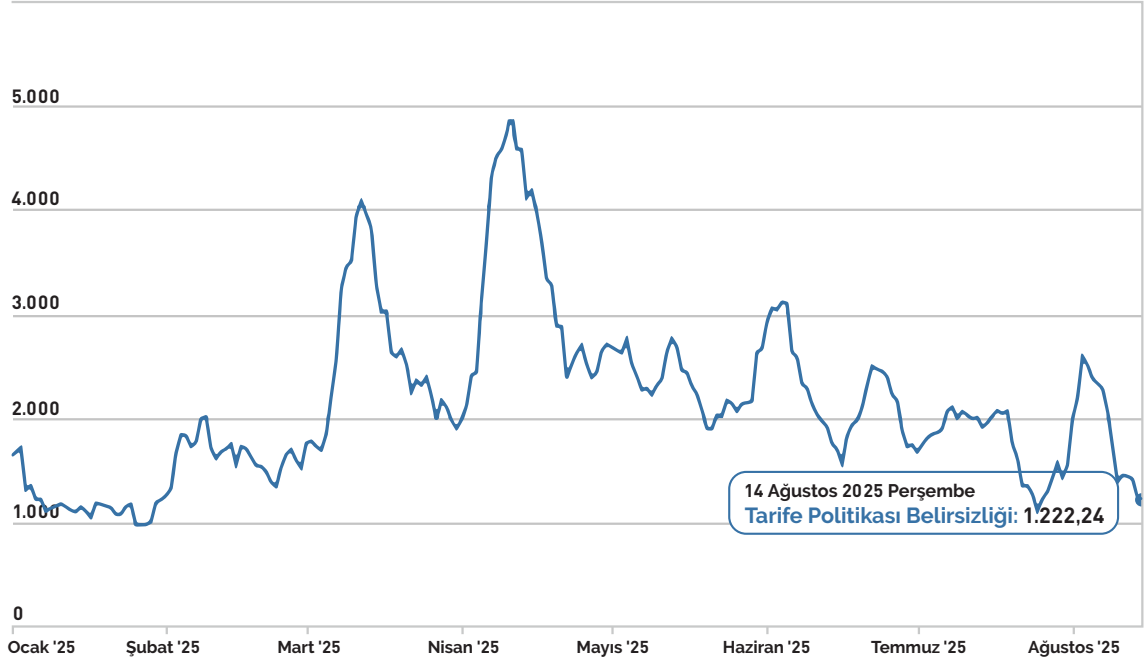
10 Yıllık Birikimli Gelir, 2025-2034 (Milyar \$)	Gayrisafi Millî Hasıla (GSMH)	Sermaye Stoku	Vergi Öncesi Ücretler	Tam Süreli İşlere Karşılık Gelen Toplam Çalışma Süresi
2.332,8 \$	-%0,9	-%0,8	%0	-831.000

Tax Foundation Genel Denge Modeli, Temmuz 2025

Bu tarifelerin, gelir eşitsizliğini artırıcı etkisi kaçınılmazdır. Tarifelerin diğer olumsuz yanları ise Şekil 1'de görüldüğü üzere Amerikan ekonomisini küçültmesi (-%0,9), sermaye stokunu azaltması (-%0,8) ve işsizliği artırması olacaktır. 10 yıllık süreçte 2,3 trilyon dolar seviyesinde bir gelir beklense de diğer kayıp ve tehditlerin götürüsünün, bu gelirlerin getirisinden yüksek olması kuvvetle muhtemeldir. Üstelik federal hükûmet açığını (1,8 trilyon dolar) kapatacak bir gelir de (ocak-haziran döneminde 93 milyar dolar) henüz elde edilememiştir.²⁰

Ağustos ayına gelindiğinde ise AB ve Japonya ile yapılan anlaşmalar ve Çin ile devam eden yapıcı görüşmeler neticesinde, var olan tarife belirsizliği kısmen azalmış; IMF global büyüme beklentilerini yükseltmiştir. Grafik 4'te görüldüğü üzere küresel tarife belirsizliği endeksi; nisan ayındaki astro-nomik rakamların ardından, ağustos ayında neredeyse tarifelerin henüz açıklanmadığı tarihlerdeki performansına geri dönmüştür.

Grafik 4: Tarife Politikası Belirsizliği Endeksi (14 Ağustos 2025)²¹

Son olarak ABD ekonomisini genel olarak olumsuz etkilemesi beklenen tarifelerin, aslında küresel ölçekte bir etki yaratmakla birlikte özellikle Çin'e karşı bir denge unsuru olarak uygulandığını belirtmek gerekmektedir. Trump'ın ilk başkanlığı döneminde de belli tarifeler konuşulmuş ancak bu tarifeler, büyük oranda Çin odaklı olmuştur. Aşağıda bahsedilecek rakamlar da Çin'e dair mücadelenin ne kadar sert olduğunu (her ne kadar bu alanda Çin'in ekonomik ve politik gücünün artmasından ötürü manevralar yapılsa da) ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, açıklanan tarifelerin Çin'de nasıl yankı bulduğunu ve Çinli otoritelerin reaksiyonlarını değerlendirmek, konunun bütünlüğü açısından önem arz etmektedir.

BÖLÜM 3

ÇİN'İN POZİSYONU VE STRATEJİK ADIMLARI

Dünya toplam ihracatından aldığı pay DTÖ'ye üye olduğundan beri hızla artan Çin (%15), ABD Başkanı Trump'ın ilk döneminde de gümrük tarifelerinden etkilenmiştir. Trump, o dönemde Çin'e %25 gümrük vergisi uygulamıştır.²² Trump ikinci döneminde de önce %20, daha sonra da ekstra %34 tarife ekleyince, Çin'e uygulanan gümrük tarifeleri bazı ürünlerde %79 seviyelerine kadar ulaşmıştır.²³ Tarifeler nedeniyle bazı firmalar sanayi üretimini Kamboçya, Vietnam, Tayland ve Malezya gibi ülkelere kaydırmıştır. Mezkûr ülkeler ara maddeleri Çin'den alarak farklı ürün komponentleri oluşturup nihai malları ABD'ye satmıştır.²⁴ Açıklanan yeni tarifeler, bu ülkeleri de sarsmış; Trump, Çin'in Asya'daki partnerlerine de ağır tarifeler getirmiştir.

Misillemeden çekinmeyen Çin, ABD'ye %34 oranında gümrük vergisi getirmiştir. Bunun üzerine 11 Amerikan şirketini de güvenilmez kurumlar olarak nitelendirmiştir.²⁵ Sonrasında ABD Başkanı'nın %50 ekstra tarife getirmesine de misilleme yapan Çin, tarifeleri %50 oranında yine artırmış ve ABD'ye olan gümrük tarifelerini %84'e çıkarmıştır.²⁶ Bu gelişmeyi takip eden gün de Trump bazı ülkelere olan gümrük tarifelerini 90 güne kadar durdurmuş fakat Çin'i bu kapsam dışında bırakmıştır.²⁷

Sonrasında Trump, bir kez daha tarifeleri artırarak %145'e çıkarmıştır. Bu rakama ek olarak %25 oranında vergiyi çelik, alüminyum, araba ve parçalarına; %25 oranında ekstra tarifeyi ise ilk döneminde açıkladığı tarife gruplarının üzerine getirirken Amerikan ticaret kurallarını çiğneyen spesifik ürünlere de farklı düzeylerde tarifeler getirmiştir.²⁸ Çin de üçüncü kez misilleme yaparak %125 oranında bir gümrük tarifesi onaylamıştır.²⁹

Tüm misilleme gücünün arkasında ise Çin'in dünya üretim kapasitesine yaptığı katkı ve bu katkının da büyük çoğunluğunun Çinliler/Çinli firmalar tarafından yapılmasıdır. Çinli şirketlerin inşaat sorunlarının ardından gelen üretim kabiliyetini ve hızını artırmaları, buna örnek olarak verilebilir. Bu kapsamda, Zeekr elektrikli araba firmasının ilk açıldığında 4 yıl önce 500 olan robot sayısı şu anda 820'ye yükselmiş ve yükselmeye devam etmektedir. Ek olarak BYD şirketinin Çin'deki iki fabrikası, Volkswagen'in Almanya'nın Wolfsburg kentindeki üretimini ikiye katlamaktadır.³⁰ Çin'in global imalat payı da 2000 yılında %6 iken şimdilerde %32'ye çıkmıştır. **Çin'in tüm fabrikalarının çıktısı ise ABD, Almanya, Japonya, Güney Kore ve Birleşik Krallık'ın toplamından fazladır.** Dolayısıyla Çin'in tarifeler kaynaklı ihracatı ABD'ye direkt ihracatı etkilese de Çin, farklı pazarlar üzerinden (örneğin Avustralya) ABD'ye yine ürün göndermeye ve ihracata devam etmekte ve piyasalardaki ABD hâkimiyetini kırmaktadır. Bu durum, Çin açısından stratejik bağlamda değerlendirilmektedir. Zira Çinli otoritelerin açıklamalarına göre ABD'nin yeni tarifeleri; ABD hegemonyasının/gücünün kaybedilişinin ve bu gücün tekrar kazanılmak istenmesinin bir yansımasıdır.

Dünya ticaretinde payını artırmış bir ülke olarak Çin; tarifelere gerekli misillemeyi yapabilen, alternatif yolları hızlıca bulup manevra kabiliyetini geliştirebilen, ülke içinde sosyal yardım ve maaşlar bağlamında zorluklar yaşasa da yatırım, altyapı ve savunma harcamalarını güçlü bir şekilde devam ettirebilen bir ülkedir. Bu konumu itibarıyla siyasi, özellikle de ekonomik gücüyle AB'den daha güçlü

adımlar attığını da belirtmek gerekmektedir. Bunun en büyük kanıtı ise AB'nin aksine gümrük tarifelerine muadil şekilde misilleme yapabilme kabiliyetini kanıtlaması ve geri adım atmayarak ABD ile en azından bu alanda stratejik rekabetini sürdürebilecek kapasiteye sahip olduğunu göstermesidir.

Bu durumun en önemli çıktısı ise nisan ayından beri yaşanan gelişmeleri takiben Çin ile ABD arasında diplomatik çözüm arayışının başlamasıdır. Mayıs ayının ortasına gelindiğinde ise global ekonominin en önemli iki lokomotifinin, tarifelerde düşüşe gidip pazarlığa başladığı haberleri çıkmıştır. Çinli ve ABD'li yetkililer arasında, gümrüğe dayalı diplomasi trafiği devam ederken görüşmelerde pozitif ve yapıcı bir ilerleme kaydedildiği taraflarca belirtilmektedir. Ancak Çin ekonomisinin artık eskisi gibi olmadığı; tarifelerden etkilense bile üretim, yatırım ve teknolojik altyapısına dair ciddi bir ilerleme kaydettiği artık gözle görülür bir gerçekliktir.

Çin'in elini güçlendiren bir diğer önemli unsur olarak nadir toprak elementlerinin (NTE) varlığına da değinmek gerekmektedir. Çin, NTE rezervi ile dünyada ilk sırada yer almaktadır.³¹ Dünyanın küresel ısınma ve iklim değişikliği nedeniyle karbon emisyonlarını azaltma çabaları ile teknolojik, yeşil ve dijital üretim eksenine kayış, NTE konusunu daha anlamlı kılmaktadır. NTE'lerin kendisi de ciddi iklim sorunları barındırır da konu; elde edilebilecek ekonomik, politik ve stratejik güç açısından öne çıkmaktadır. Söz konusu elementler; motordan türbine, elektronik ürünlerden savunma sanayisine kadar çeşitli ekipmanların üretiminde kritik bileşenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Çin ise hem üretiminde hem de ayrıştırılmalarında öncül rol oynaması ve ABD'nin büyük bir ithalatçı pozisyonda kalması sebebiyle NTE konusunu, bir pazarlık gücü olarak masada kullanmaktadır.³²

Tarifelerin ilk açıklandığı dönemde Çin, misillemelerinin yanı sıra bu tarz nadir elementlerin bazılarının ABD'ye ihracatına da ciddi kısıtlamalar getirmiş;³³ müzakereler döneminde ise karşılıklı ticaret konusunda bir iyimserlik havası oluşmuştur.³⁴ The International Energy Agency'nin verilerine göre NTE'nin üretim ve ayrıştırma konularında monopol pozisyonda olan Çin, bu elementlerin ihracatında da rekor seviyelere ulaşmıştır.³⁵ ABD özelinde, AB'yi de bu gruba katarak Batılı ülkelerin son zamanlarda en çok dikkate aldığı husus ise NTE konusunda Çin'e bağımlılığın nasıl azaltılabileceğidir. Bu konuda alternatif ürün geliştirme yöntemleri (ör. geri dönüşüm ya da nadir elementler içermeyen muadil ürünler) denemeleri başlamış görünmektedir.³⁶ Bu nedenle Çin ile rekabetin, eskisi gibi yürümeyeceğini söylemek mümkündür. Diğer yandan AB söz konusu olduğunda, durum tam tersi görünmektedir. Zira temmuz ayı sonunda gerçekleştirilen ve AB'yi zor durumda bıraktığı düşünülen anlaşmanın uzun vadeli yansımaları da olacaktır.

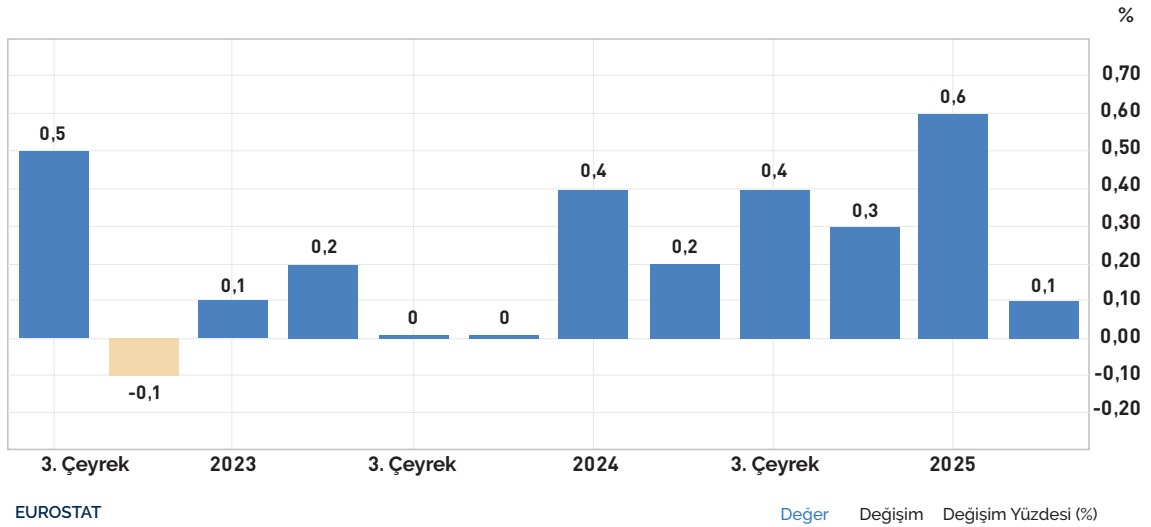

BÖLÜM 4

AVRUPA'NIN ZOR POZİSYONU

Avrupa ekonomisi, Trump'ın gümrük tarifelerini açıklamasından önce de ekonomik olarak çok parlak bir dönem geçirmemiştir. Pandeminin ardından enflasyonu hedef olan %2'ye getirme çabaları, Avrupa Merkez Bankasını (ECB) zorlamıştır. Avrupa ekonomisi, başta Almanya olmak üzere resesyona ve stagflasyon riskiyle karşı karşıya kalmıştır. Grafik 5, AB ekonomisinin büyüme rakamlarını gösterirken ekonomik durgunluğun da resmini net bir şekilde çekmektedir.

Grafik 5: Avrupa Birliği Ekonomik Büyüme Performansı³⁷

Söz konusu tarifeler Avrupa'da şok etkisi yaratırken misilleme çabaları, yerini olası bir anlaşmanın var olan ticaret ve ekonomik belirsizlikleri ortadan kaldıracığı görüşüne bırakmıştır.³⁸ Trump'ın Çin hariç diğer ülkelere olan tarifeleri 90 gün durdurma kararını; Macron, "kırılgan" olarak nitelendirmiştir. Macron; %25 çelik, alüminyum ve otomobil (Bu oran, takip eden ayda %50 olarak güncellenmiştir.) ile %10 diğer genel ürün tarifelerinin devam ettiğini ve bu tarifelerin, AB'ye maliyetinin 52 milyar euro olduğunu belirtmiştir.³⁹

Küresel belirsizlik ve ekonomik büyüme tahminlerini düşürmenin⁴⁰ üzerine Trump'ın %50 tarife tehditleri devam etmiştir.⁴¹ Bu tehditlerden en çok etkilenebilecek olan ise çelik sektörü olmuştur. AB'nin ABD'ye 3,8 milyon ton çelik ihracatının olduğu düşünüldüğünde bu, açık bir tehlike anlamına gelmektedir.⁴² AB içinde ise ABD çelik ihracatının %6'sını karşılayan Almanya ekonomisi için daha büyük bir risk demektir. Alman alüminyum şirketleri için de benzer sorunlar olmuştur.

AB'nin en güçlü ve büyük ekonomisi olan Almanya'da, genel ekonomik görünüm pek parlak olmasa da borcun millî hasılaya olan oranının düşüklüğü (yaklaşık %60, ABD'de ise bu oran %120) ve devlet borçlanmasına dair güçlü kısıtlar, Alman bono ve tahvillerine olan talebi olumlu etkilemektedir. En yüksek kredi derecelendirme skoru "AAA" alan Alman ekonomisi, ilerleyen dönemde altyapı ve

ordu harcamaları için devlet borç alma kısıtını terk etme ihtimalini değerlendirmektedir. Buna rağmen ABD 10 yıllık tahvillerine nazaran Alman tahvilleri hâlen güvenli liman niteliğindedir.⁴³ Dolayısıyla Alman ekonomisi, tarifeler sonucunda Avrupa'nın en büyük çelik üretici ve ihracatçısı olması konumundan negatif etkilense de güçlü finansal sistemi ve cari fazla veren ekonomisiyle tarifeler dönemini, diğer ülkelere nazaran daha az hasarlı geçirebilir.

Birleşik Krallık ise Brexit'in getirdiği ekonomik (özel yatırım yetersizliği, kamu borcu) ve siyasi sorunlarla uğraşırken Trump'ın getirdiği tarifelerden sadece (genel oran olan) %10 olarak etkilenecektir. Yani Birleşik Krallık ekonomisi oransal olarak Trump'ın tarifelerinden Almanya ve Fransa kadar etkilenmemektedir. Bununla beraber Birleşik Krallık, Brexit sonrası AB ile olan ticari ilişkilerini güçlendirme çabasında olmuştur.⁴⁴ Mayıs ayında ABD ile anlaşılıp çelik, otomobil ve etanol ürünlerinde tarifeler düşürülerek ABD-Birleşik Krallık ilişkileri olumlu bir noktaya taşınmıştır. Bu anlaşma ise sürecin devamlılığını sağlayacak birçok başka anlaşmanın önünü açan ilk adım olmuştur.⁴⁵

Temmuz ayının son günlerinde AB ve ABD arasında tarihî bir anlaşma yapılmıştır. Trump öncesinde %4,8 civarında olan ortalama gümrük tarifeleri, bu anlaşmanın ardından %15'e yükselmiştir. AB bloku, ilerleyen yıllarda 750 milyar dolar seviyesinde ABD enerjisi satın alacağını ve 600 milyar dolarlık yatırım yapacağını vadetmiştir. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen Avrupa'nın; ABD uçakları, belli kimyasal ürünler ve ilaçlar için tarife uygulamayacağını da belirtmiştir.

Von der Leyen, 1,7 trilyon dolar ticaret ilişkisi olan AB-ABD'nin dengeli bir anlaşma yaptığını belirtse de birçok siyasi analist ve ekonomiste göre bu anlaşmanın kazananı ABD olmuştur. Sosyal medya ve haber kanallarında, AB'nin bu kadar kolay bir şekilde geri adım atmaması gerektiği; AB'nin siyasi ve ekonomik açıdan bir acizlik içinde bu kararı alarak ABD hegemonyasına olan bağımlılığını teyit ettiği vurgulanmıştır.

ABD için zafer olarak nitelendirilebilecek olan anlaşma, Trump'ın yeniden şekillendirmek istediği global düzenin bir göstergesi olarak lanse ettirilmiştir. Ticaret açığının kapanıp kapanmayacağına dair farklı görüşler olsa da bu anlaşma, politik gücü net bir biçimde ABD lehine çevirmiştir. ABD-AB anlaşması özelinde, bu anlaşmanın sadece ticari değil, aynı zamanda uzun soluklu ve stratejik olduğu söylenebilir. Bununla birlikte bu anlaşmayla

- Amerikan enerjisi satın alma opsiyonuyla AB'nin Rusya'ya olan bağımlılığının ABD lehine kırılmasının hedeflendiğini,
- diğer yatırımlarla askerî alanda ABD'nin dünya konjonktüründeki yerini korumasının amaçlandığını söylemek de mümkündür.⁴⁶

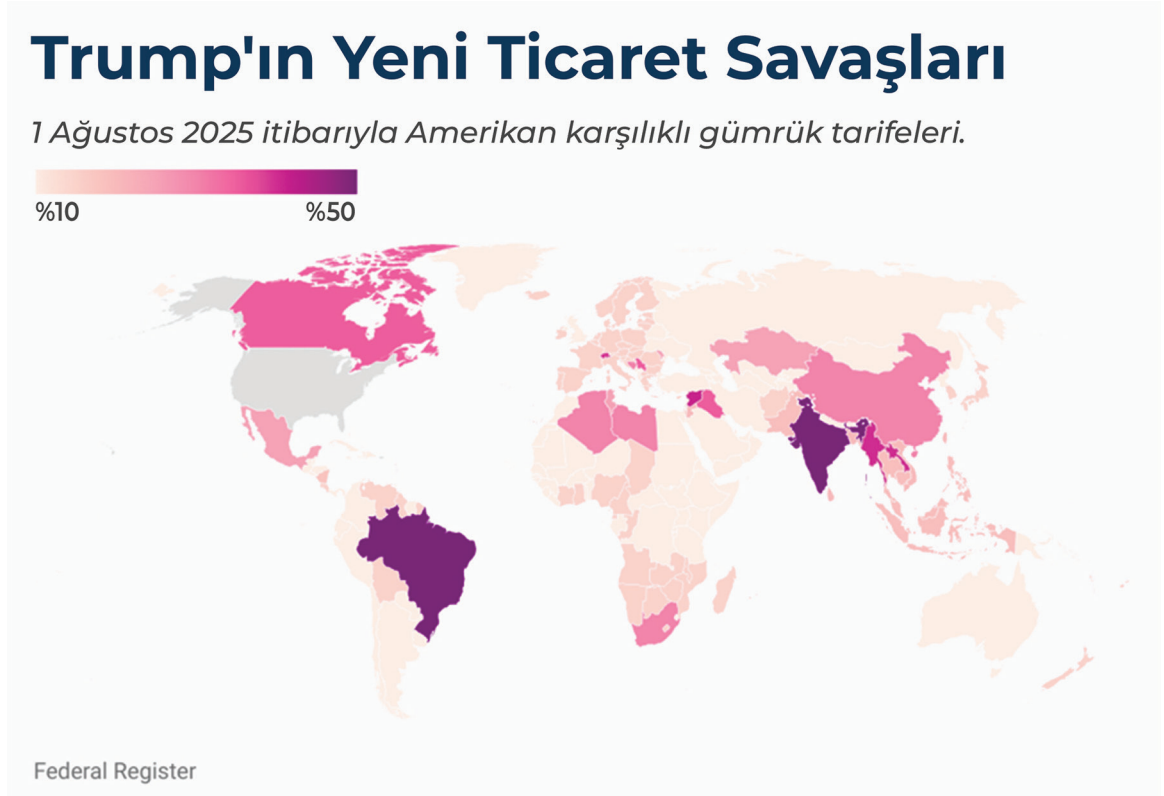

BÖLÜM 5

TÜRKİYE AÇISINDAN TARİFELER: STRATEJİK FIRSATLAR VE RİSKLER

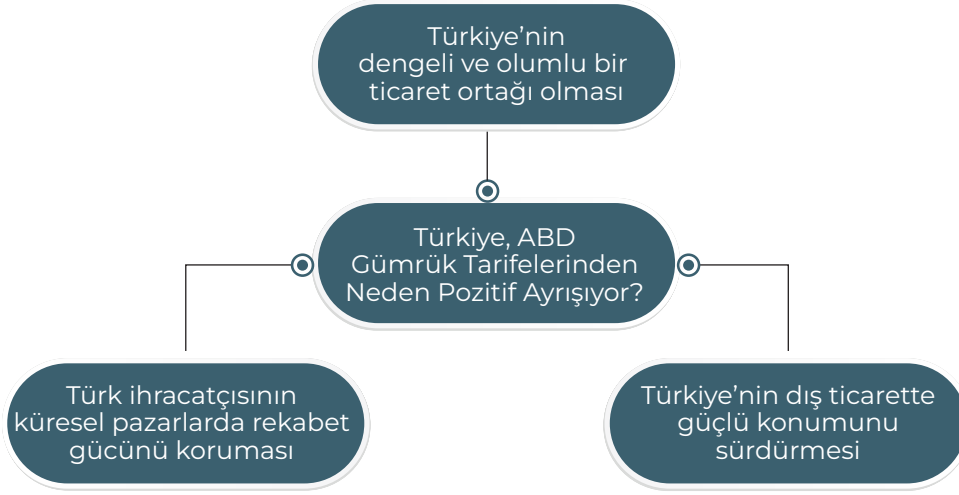
Trump'ın gümrük tarifelerini ilk duyurduğu dönemde Türkiye'nin pozisyonu, %10 tarifeyle açıklanmıştır. Ağustos başında açıklanan revize listeye gümrük tarifesi %15'e çıksa da Türkiye, hâlen birçok ülke ve ülke grubundan ayrılmış gözükmemektedir. Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı da yayımladığı metinlerde,⁴⁷ Türkiye'nin dünyanın birçok ülkesinden pozitif ayrıştığına dair bilgileri teyit etmektedir.

İnfoğrafik 1: Ağustos 2025'te Yürürlüğe Giren Revize Edilmiş Tarife Oranları⁴⁸

Türkiye'nin çok daha düşük bir oranla karşı karşıya kalmasının nedenleri arasında; ABD'nin Türkiye'yi dengeli ve olumlu bir ticaret ortağı olarak görmesi, Türk ihracatçısının küresel pazarlarda rekabet gücünü koruması ve dış ticarete güçlü konumunu sürdürmesi sayılabilir. Bu durumun, Asya ve Latin Amerika başta olmak üzere diğer ülkelere kıyasla Türkiye açısından stratejik bir fırsat teşkil etmesi de muhtemeldir.⁴⁹

Şekil 2: Türkiye'nin ABD Gümrük Tarifelerinden Pozitif Ayrışma Nedenleri⁵⁰

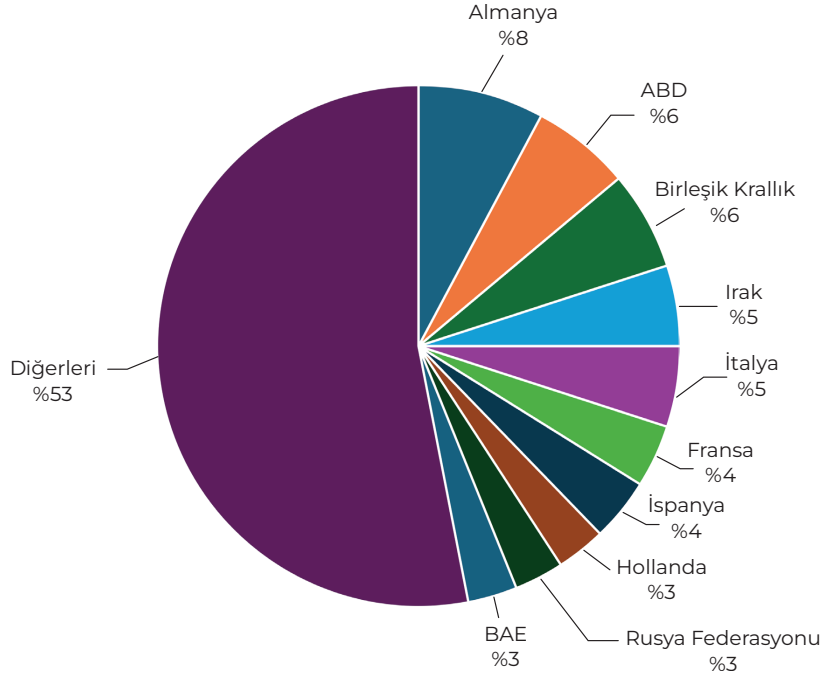

Türkiye ve ABD arasında; çelik, otomotiv, bakır, tekstil ve konfeksiyon sektörlerinde tarifeleri düşürecek görüşmeler de yapılmaktadır. Bu konuyla ilgili T.C. Ticaret Bakanlığında “Tarife Diplomasisi” çalışma grubu kurulmuş ve bakanlık düzeyinde temaslar başlamıştır. Yapıcı şekilde ilerleyen görüşmeler, Türkiye’yi önemli bir ticaret merkezi hâline getirebilecek olması açısından önemli görülmektedir.⁵¹ Tüm bu gelişmeler neticesinde, 2018 yılından beri ABD’den ithal edilen bazı mal gruplarına uygulanan ek mali yükümlülüklerin kaldırılmasına dair 22 Eylül 2025 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan karar, Türkiye ve ABD arasında hedeflenen 100 milyar dolar ticaret hacmi hedefi için atılmış bir başka önemli adım olarak değerlendirilebilir.⁵² Karşılıklı müzakerelerin geldiği olumlu noktalar sonucunda alınan bu kararlar hem karşılıklı ticarete dair duruş ılımanlaşacak hem de Türkiye’nin, yeni açıklanan gümrük tarifelerinde daha az etkilenecek ülkeler arasında olması sebebiyle daha iyi bir ticari kompozisyon ortaya çıkabilecektir. Türkiye aynı gün yayımlanan bir başka kararla da AB ve serbest ticaret bölgesi dışından ithal edilen binek otomobiller için daha fazla gümrük vergisi almaya karar vermiştir.⁵³ Bu durum ise belirsizlik ortamının devam ettiği bir atmosferde, Türkiye’nin ticari olarak kendisini daha sağlam bir pozisyona kanalize etmesi olarak yorumlanabilir.

T.C. Ticaret Bakanlığı verilerine göre ABD’nin 2024 yılı için Türkiye’nin en çok ihracat yaptığı ikinci ülke olması (birinci Almanya)⁵⁴ ve ticaret açığının verildiği diğer ülkelere kıyasla Türkiye’ye uygulanan tarifenin düşük olması, Türkiye’nin rekabetini olumlu etkileyebilir. Ancak ara mal olarak kullanılan birçok ürünün Çin’den geldiği dikkate alınarak Çin’e gelen tarifelerin Türkiye’ye doğrudan/dolaylı etkilerine de bakmak gerekmektedir.⁵⁵ ABD’ye ihraç edilen tekstil, makine, otomobil parçaları ve mobilya gibi sektörler; bu süreçte yine pozitif yönde etkilenebilir.⁵⁶ Tarifeler, Türkiye’ye yarı iletken ve teknoloji alanlarında da gelişim ve üretim için önemli bir kapı aralayabilir.⁵⁷ **Özellikle Asya ülkelerine gelen yüksek tarifeler, Türkiye’yi bu bağlamda önemli bir merkez hâline getirebilir.** Tüm bu konular baz alınarak bazı sektörlerin üzerinde detaylı olarak durmak ve Türkiye’nin ihracat kompozisyonuna daha yakından bakmak önemlidir.

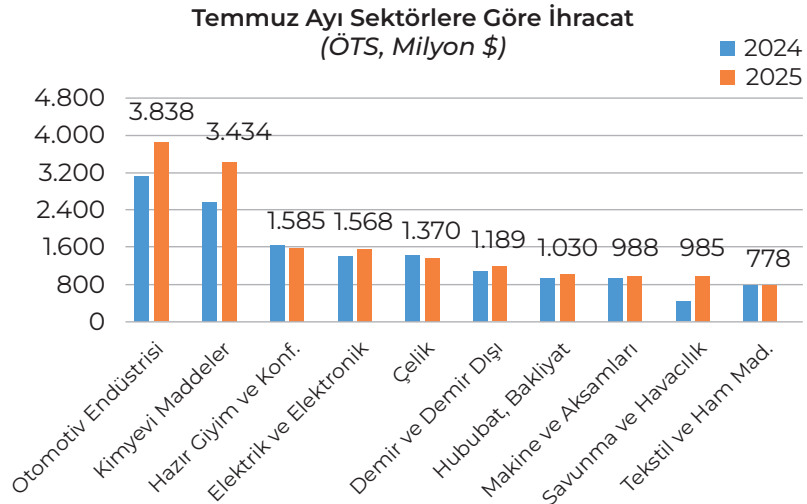

Grafik 6: Ülkelere Göre 2024 Yılı İhracatı (En Çok İhracat Yapılan 10 Ülke ve Diğerleri)⁵⁸

Grafik 7’de gösterildiği üzere temmuz ayı rakamlarına göre Türkiye’nin en fazla ihracat yaptığı sektörler; otomotiv, kimya, hazır giyim ve konfeksiyon alanlarıdır.⁵⁹ Bu sektörler, savunma sanayisi ile beraber Türkiye’nin gerçek manada gücünü artırdığı, kendisini daha fazla geliştirebilecek potansiyelinin olduğu sektörlerdir.

Grafik 7: Türkiye’nin Sektör Bazlı Temmuz Ayı İhracat Rakamları⁶⁰

Kimya sektörüyle ilgili AB’de olan gelişmelere ve bunların Türkiye’ye olan etkilerine bakmak gerekmektedir. AB’de; kimya sektöründe rekabetin düştüğü, enerji maliyetlerinin arttığı, dış talebin düşük gerçekleştiği ve bu faktörlerin gittikçe derinleştiği görülmektedir. Enerji fiyatlarının ABD’ye kıyasla 3,2 kat fazla olduğu ve ticaret fazlasının düştüğü, yine yakından gözlemlenen konular arasındadır.⁶¹ Türkiye; ihracatının büyük bir kısmını AB’ye yapıp oradaki ekonomik yavaşlamadan negatif etkilense de uzun dönemde, kimya sektörüne yapacağı teknolojik ve AR-GE yatırımı ve sanayiciyi destekleme yollarıyla AB ile rekabet edebilir pozisyona gelebilir. Bunun en önemli göstergesi ise kimya sektörü ihracatının 2025 yılında, 2024 yılının ilk 6 ayına göre artış göstermesidir. Tarifeler açıklandıktan sonra dahi kimya sektörü (otomotiv de dâhil olmak üzere) ihracatını artırmayı başarmıştır. Ancak bu artışın belli seviyelerde (ör. 25 milyar dolar temmuz ayı ihracatında 1,9 milyar dolar) pariteden kaynaklandığı da unutmamak ve buna göre politikalar belirlemek gerekmektedir.⁶²

Kimya sektörüyle beraber aynı yorumları Türkiye’nin güçlü olduğu diğer sektörleri için de yapmak mümkün olabilir. Bu bağlamda otomotiv, hazır giyim, elektrik-elektronik, makine teçhizatı gibi sektörlerde, genel olarak euronun değerlendirilmesi ve dolar değerinin aşağı yönde ilerlemesi olumlu etki oluşturabilir. İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (İKMİB) Yönetim Kurulu Başkanı Adil Pelister’in “AB ile Gümrük Birliği’nin güncellenmesi ve vize serbestisinin sağlanması ayrıca yeni serbest ticaret anlaşmaları yapılması mümkün olursa sektörümüz ve ülkemiz açısından olumlu olacaktır.” ifadeleri, diğer sektörler açısından da genellenebilir.⁶³

Otomotiv sektöründe ise sektörün hacminden bahsetmek, dünya ticaretinde ve ticaret dengesinde nasıl bir rol oynadığını göstermek açısından mühim gözükmektedir. 2024’te otomotiv sektöründe, yaklaşık 75 milyonluk bir üretim gerçekleşmiştir. Bu üretimin büyüklüğü, ülkelerin birbirleriyle olan ticaretini, dış dengelerini ve istihdam verilerini etkilemektedir. İhracat konusunda ise Japonya’dan Çin’e eksen kayışı olduğu görülmektedir. Zira Çin, toplam pazarın %36’sını sağlamaktadır. AB ülkelerinde de otomotiv sektöründe ciddi pazar kaybının yaşanması, sektörü endişelendirmektedir. Otomotiv sektörünün hem pazar payı hem de istihdam açısından ABD millî hasılası içinde de önemli bir bileşen olduğunu vurgulamakta fayda vardır.

Türkiye açısından en stratejik konular; AB ile olan gümrük birliği ve serbest ticaret anlaşmaları, lojistik, göreceli düşük maliyet ve iş gücüdür. İlerleyen zamanlarda doğrudan otomotiv sektörüne yatırım; dolaylı olarak da yan sanayi noktalarında Türkiye’ye olan ilgi ve rağbet artabilir. Dolayısıyla dünyayı belli noktalarda negatif etkileyebilecek olan bu tarifeler; otomotiv sektörü için Türkiye’ye, konumundan ve sunduğu imkânlar sebebiyle pozitif bir ayrıştırma sağlayabilir.⁶⁴

Şekil 3: Türk Otomotiv Sektörünün Avantajları⁶⁵

Tekstil ve hazır giyim sektörü (Bu sektör Türkiye'nin, işçi ve girdi maliyetleri sebebiyle son yıllarda ciddi sorun yaşadığı alanlardır.), ABD'ye ihracatı en fazla artıracak sektör olabilir. Bu bağlamda ayrıca çimento, halı, mermer, ayakkabı imalatı da bu süreçten pozitif etkilenebilir.⁶⁶ Trump'ın ilk döneminde siyasi sorunlardan dolayı sadece Türkiye'ye uygulanan çelik ve alüminyum tarifeleri ise yeni dönemde önce bütün ülkelere %25, daha sonra %50 (Birleşik Krallık hariç) olarak uygulanmaya başlanmıştır. %50 gibi yüksek bir oran, dünya ekonomisini yavaşlatmaya ve resesyona itmeye dair ciddi kaygılar içerse de Türkiye'nin bu sektörlerde yarıştığı ülkeler ile aynı pozisyona gelmesi bakımından, bir nebze de olsa olumlu bir yan barındırmaktadır.⁶⁷ Yapılan hesaplamalar, ABD ithalatının düşme olasılığı bilinse de tarifelerin Türkiye lehine %6 civarında bir ihracat katkısı vereceğini göstermektedir.⁶⁸

Türkiye'nin dikkat etmesi gereken hususlar ise ihracat rekorlarının kırıldığı sektörler ve o sektörlerdeki şirket kompozisyonudur. Zira ihracatın rekorlar kırması mutluluk verici olsa da Türkiye'de ihracat rekorları kırdıran sektörlerin ve firmaların genel olarak (kimya, otomotiv, tekstil, savunma sanayisi) yelpazesi dardır. Diğer bir ifadeyle bir yandan ihracat rekorları kırılırken bir yandan artan maliyet, faiz oranları ve enflasyondan ötürü daralan bir ihracat pozisyonu söz konusudur. Bu durum, sağlıklı bir ticari görüntü vermemektedir. Dolayısıyla ihracat yapan firmaların talebi, yatırım yapabilmek adına faizlerin kısa zamanda düşmesidir. Faiz oranlarındaki düşüş ile beraber krediye erişim olanaklarının ve ihracat sektör kompozisyonunun geliştirilmesi ve tüm şirketlerin bu sürece dâhil edilmesi de diğer önemli hususlar olarak karşımıza çıkmaktadır.^{69, 70}

Kendi içinde bazı olumsuz yanları da barındırabilecek olan Trump'ın açıkladığı tarifeler (AB ekonomisinin resesyona girme ihtimali, artan fiyatlar nedeniyle düşen ABD ithalatı, düşen taleplerle market payını kaybeden Japonya), genel anlamda Türkiye için olumlu kabul edilebilecek bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Her ne kadar geleceğe dair küresel risk ve belirsizlikler devam etse de ekonomik anlamda Türkiye'nin son 2 yıldır uyguladığı güçlü maliye politikası ve özellikle para politikası, bu anlamda ticari pozisyonu destekleyecek iki önemli konu olarak karşımıza çıkmakta ve bu belirsizlikleri, bir nebze olsun ortadan kaldıracabilecek alternatifleri otoritelere göstermektedir.

Tarifelerin, Türkiye ekonomisine dair etkileri konusunda ise öncelikle uygulanan para ve maliye politikalarına yakından bakmak gerekmektedir. Türkiye’de son derece sıkı şekilde uygulanan para politikasında, enflasyonu tek haneye indirme hedefi güçlü bir şekilde devam etmektedir. Faizlerin görece yüksekliği (Tahminlere göre yıl sonunda faiz oranları, %28 civarında olacaktır.)⁷¹ borçlanma maliyetlerini yüksek tutsa da enflasyonda düşüş gerçekleştiğinde bu konuda da olumlu gelişmeler yaşanacağı düşünülmektedir. Etkilerinin 2026’da hissedilmesi beklenen⁷² revize edilmiş gümrük vergilerinin, Türkiye’ye olan katkıları ticari yönde belli sektörlerde artarken ekonomik yönden de efektif bir para ve maliye politikasıyla daha da olumlu bir patikaya oturacaktır. IMF raporlarında teyit edilen bu konu, Türkiye’nin büyüme tahminlerini de artırmaktadır.

Türkiye’yi yakından ilgilendiren bir diğer konu ise Avrupa ekonomisi ve ABD ile AB arasında olan anlaşmaların uzun dönemdeki yansımaları olacaktır. Avrupa Komisyonunun 2024 verilerine göre Türkiye ve Avrupa arasındaki karşılıklı ticaretin 201 milyar euro üzerinde olduğu ve Türkiye’nin AB’ye ihracatının ise yaklaşık 98,5 milyar euro olduğu belirtilmiştir.⁷³ **Avrupa’nın en büyük beşinci ticaret ortağı olan Türkiye’nin bu durumunun, AB’deki olası iktisadi küçülme ve stagflasyon ile negatif etkilenebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.**⁷⁴ Türkiye bu olası tehdidi Amerikan pazarında AB’ye kıyasla daha düşük maliyetlerle yer alarak bertaraf edebilir ve ABD’ye karşı ticaret dengesini daha da artırabilir.⁷⁵

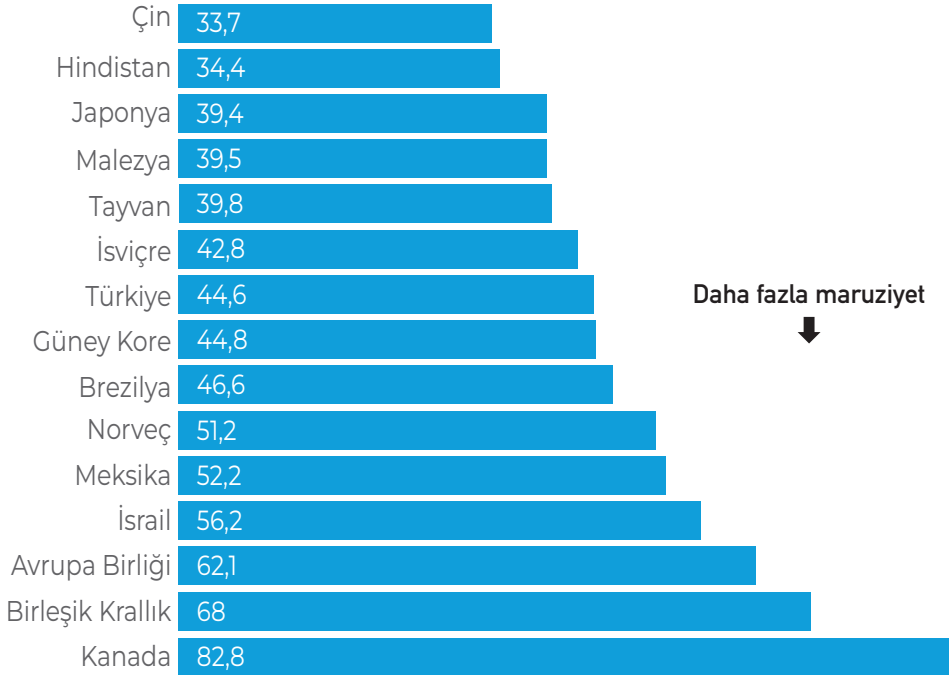
Türkiye; ticari yönden açıklanan tarifeleri takiben bir artı değer oluşturabilecek pozisyondayken ekonomik perspektiften de sıkı para politikası duruşuyla beraber maliye politikaları devam ettikçe ve hedeflenen enflasyona yıllar içinde ulaşacağına dair verdiği mesaj kuvvetlendikçe %15 oranında düşük gümrük tarifesi, Türkiye’yi pozitif ayrıştırmada öne çıkaracaktır. Üzerine bir de bölgesel ve küresel risklerden dolayı düşen petrol fiyatları eklenince⁷⁶ Türkiye’nin cari açığını azaltma fırsatı da doğmaktadır. Sanayileri Türkiye’ye taşıma ve üretimde sağlanacak hukuki ve iş yapabilme kolaylığı bürokratik ve kurumsal olarak sağlandığında; uzun vadede Türkiye, bu süreçten en karlı çıkabilecek ülkeler listesinde olabilir.

Ek olarak eylül ayında UNCTAD (BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı) tarafından hazırlanan rapora göre artan küresel belirsizlik ortamından doğan etkilerin, tüm dünyada hissedileceği ancak Türkiye’nin yine Kanada, Brezilya, Meksika, AB gibi ülke ya da ülke grubuna göre daha az üretim ağı negatifliğine maruz kalacağı öngörülmektedir. Rapordan da anlaşılabilir üzere sanayi ve endüstrilere olan etkiler bakımından Türkiye, hâlen birçok ülkeye göre ön plana çıkmaktadır.

Grafik 8: Amerikan Ticaret Politikası Değişikliklerine Maruziyet Endeksi⁷⁷

Dalgalı Etki: Ürün Ağları Aracılığıyla Yapılan Amerikan Politika Değişiklikleri Maruziyet Sıralaması

Endüstri içi üretim ticaret endeksi, seçilmiş ülkeler, 2024.

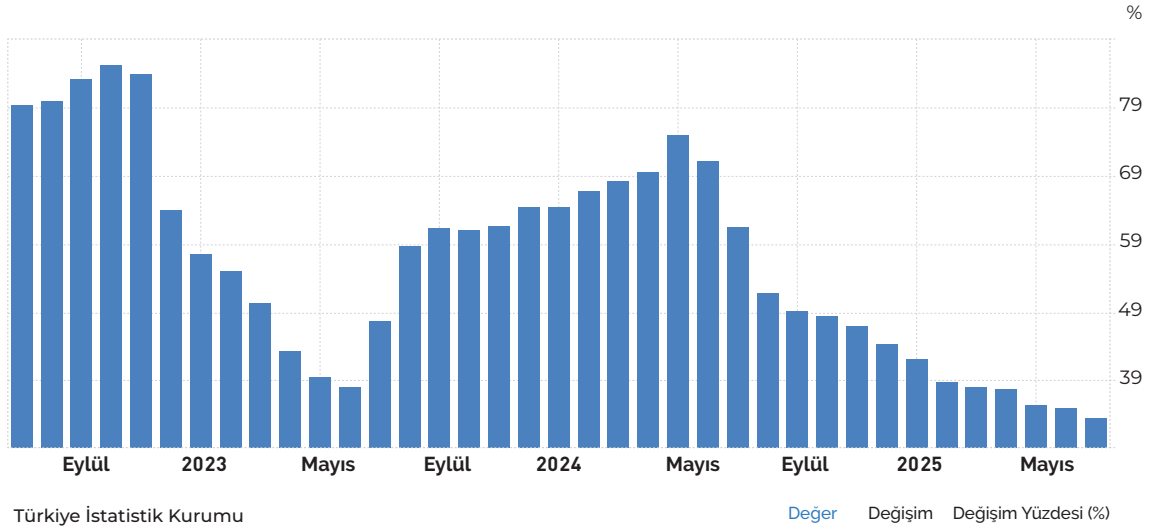

BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın BM Emtia Ticaret İstatistikleri Data'larından Hesaplaması

Türkiye ekonomisiyle ilgili söylenebilecek en önemli hususlardan biri ise Türkiye'nin hâlihazırda On İkinci Kalkınma Planı'nda da belirttiği⁷⁸ sektörlerdir. Yukarıda gümrük tarifelerinin ticari etkileri kısmında bazılarına değinilen bu sektörler sırasıyla "kimya, ilaç, tıbbi cihaz, elektronik, makine, elektrikli teçhizat, otomotiv ve raylı sistem araçları"dır. Yeşil, dijital dönüşüm ve rekabetçi üretim politikasıyla bu sektörlerle yapılacak her türlü AR-GE ve teknoloji yatırımı; Türkiye'yi sadece tarifelerden değil, dünya-daki diğer orta ölçekli ekonomilerden de pozitif ayrışma potansiyeline sahip bir konuma oturtmaktadır.

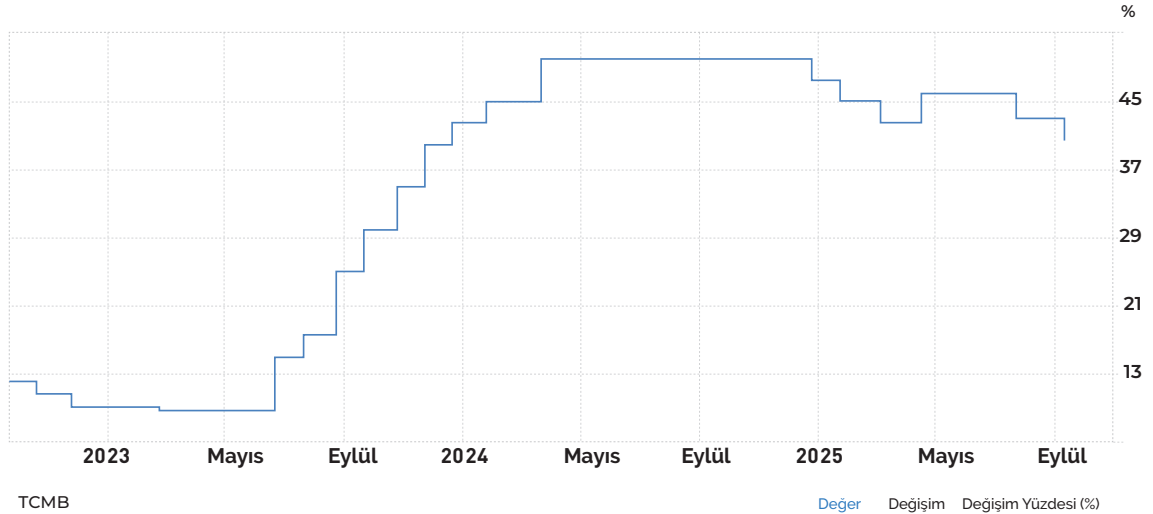
Türkiye ekonomisinin böyle bir ticari kompozisyonla destekleyeceği istikrarlı büyüme anlayışı; güçlü bir para politikası, düşük faiz ve düşük enflasyonla mümkündür. Düşen enflasyon, tarifelerin olumlu etkilerini de bir çarpan hâlinde Türkiye ekonomisine yansıtacaktır. Grafik 9, uygulanan düşük tarifelerin içeride düşük enflasyonla desteklenmesi hâlinde, Türkiye adına pozitif etkinin daha büyük olabileceğini açıkça göstermektedir.

Grafik 9: Türkiye Cumhuriyeti Enflasyon Oranları⁷⁹

Grafik 10 ise Haziran 2023'ten itibaren yükselen faiz oranlarının düşüşe geçtiğini göstermesi bakımından önemlidir. Bu grafik, yüksek olan faiz oranlarının da artık düşmeye başladığını (Eylül 2025 itibarıyla %40,5) göstermektedir. Burada daha önemli olan konu; enflasyon ve faiz oranlarının uzun dönemli, sürdürülebilir ve istikrarlı bir şekilde düşük tutulmasıdır. Grafik 9 ve 10, şu an düşme trendinde olan iki indikatörün gelecekte tekrar yükselmemesi için gerekli kamusal adımların atılması gerektiğini de vurgulamaktadır. Bu iki verinin hâlen dünya standartlarına göre yüksek olması ise gelir ve servet eşitsizliğini tetikleyebilecek faktörlerin başında gelmektedir. Türkiye'nin sosyal devlet anlayışını sarsmamak adına bu konu oldukça önemlidir. Aksi bir durumda, dünyada uygulanan örneklerine göre düşük kalan tarifelerin, başarılı olma olasılığı ticari anlamda şirket ve firmalarının önlerini görememelerinden ötürü pek de mümkün görünmemektedir.

Grafik 10: Türkiye Cumhuriyeti Faiz Oranları⁸⁰

Gümrük tarifelerinin, ticari açıdan hangi sektör ya da grupları etkilediğine bakarken ekonomik perspektiften ülke içinde uygulanan para ve maliye politikaları da göz ardı edilmemelidir. Bu rapor; gümrük tarifelerinin ABD, Çin ve AB ekonomi/ticaretine etkilerine değinmekle beraber Türkiye'nin ticari etkilerine ve hangi sektörlerin bu tarifelerden pozitif etkileneceğine dikkat çekmiştir. Rapor; kısa vadeli bir değerlendirme yaparken kalkınma planında da belirtilen uzun vadeli ve istikrarlı büyümenin, şu anki politikalarda olduğu gibi öngörülebilir, şeffaf, iletişim ve sinyalizasyon kabiliyeti yüksek bir politika setiyle yapılabileceğini de vurgulamaktadır. Dolayısıyla gümrük tarifeleri, küresel ekonomik ve ticari belirsizliği artırırken Türkiye açısından bazı risklerin yanında stratejik fırsatlar da doğurmaktadır. Bu fırsatların değerlendirilmesi ise doğru adım ve politikalarla mümkündür.

SONUÇ

SONUÇ

2 Nisan 2025 tarihinde açıklanan tarifeler; dünya genelinde ticari, ekonomik ve jeopolitik fotoğrafi oldukça belirsizleştirmiştir. ABD özelinde beklenen sonuç, tarifeler sonucunda fiyatların genel anlamda artacağı yönündedir.⁸¹ ABD’de doların değer kaybetmesiyle ithalatın düşmesi, fiyatların artmasıyla beraber vergi yükünün özellikle düşük gelirli aileleri olumsuz etkilemesi, gelir eşitsizliğinin artması ve birçok kritik sektörün zarar görmesi; beklenen gelişmelerdir.

Çin özelinde ise “stratejik misilleme, rekabet, üretkenlik, teknolojik ve altyapı yatırımı, NTE ve politikalarının getirdiği siyasi güç” ile diplomasi masasında da elinin kuvvetlenmiş olması; gelecekte dünya politikalarını, birçok eksende farklı yönere itebilir gözükmektedir. Özellikle NTE alanında dünyada üretim ve ayırıştırma süreci olarak kurduğu monopol, birçok anahtar sektörü etkilemekte ve Çin’e çok ciddi bir manevra alanı tanımaktadır. ABD ve AB ise ithalata bağımlılıklarını azaltmak için bu alanda alternatif çözüm arayışlarına şimdiden başlamıştır.

AB’nin gümrük tarifeleri pozisyonu için ABD ile yapılan anlaşmanın sonucunda, genel olarak olumsuz etkileneceği öngörülmektedir. AB’nin ekonomik, ticari ve siyasi olarak da ABD hegemonyasını kabul ettiği ve bunun, söz konusu anlaşmayla bir kez daha teyit edildiğine yönelik eleştiriler mevcuttur. Tarifelerden önce iktisadi sorunlarla boğuşan AB, bu iktisadi sorunları bertaraf etmek ve tarifelerden kaynaklı belirsizliği ortadan kaldırmak için yaptığı anlaşmayla “ABD’ye 2028’e kadar 750 milyar dolar enerji satın alma ve 600 milyar dolar yatırım sözü” vererek kendini daha büyük bir belirsizliğin içine atmış olabilir. Burada ABD’nin, AB’nin enerjide Rusya bağımlılığını kendi lehine çevirmesi de ileride üzerinde konuşulacak stratejik bir mesele olarak görülmektedir.

Türkiye; demografik yapı hızla değişse de hâlen genç ve dinamik bir nüfusa sahip, üretim yapısı çeşitliliğini artırmış, savunma sanayisi alanında dünyanın sayılı ülkeleri arasına hızla girmiş ve stratejik konumu itibarıyla ticari anlamda önemli bir pozisyona gelmiş bir ülkedir. İlk açıklanan tarifelerde pozitif ayrıştığı gibi (%10) şimdi de %15 oranla pozitif ayrıştığı görülmektedir. Türkiye ticaretine yönelik özellikle kimya, otomotiv ve tekstil sektörünü bekleyen potansiyel kazançlar, AB ile olan gümrük ve serbest ticaret anlaşmalarıyla daha da belirginleşebilir. Ayrıca 2025 Eylül ayı itibarıyla yayımlanan karara göre ABD’den ithal edilen bazı ürünlerdeki ek mali yükümlülüklerin kaldırılması ve AB ile serbest ticaret anlaşması dışındaki ülkelere ithal edilen binek araçlara ek vergiler getirilmesi, otomotiv ithalatı üzerindeki baskıyı azaltarak Türkiye’nin üretim gücüne kısa vadede olumlu katkı sağlayabilir. Bu kazançları ticari anlamda daha uzun soluklu bir hâle getirmek için

- Teknoloji ve AR-GE yatırımlarının artırılması (AR-GE sadece yüksek teknolojlili ürünü üretmek için değil, ülke içindeki kapasiteyi ve gayrisafi millî hasılayı artırmak için de gereklidir.),
- Sanayi-üniversite iş birlikleri, ihracatçı ve sanayici ile iletişim ve karar alma mekanizmalarına bu grupların daha fazla dâhil edilmesi, tarifelerin ardından pazar payının artırılabilir olduğu yerlerde fuar ve organizasyon sayılarının sanayici eliyle artırılması ve ABD pazarında daha fazla operasyon alanı açılması,

- Yeşil ekonomiye ve dijital dönüşle beraber kalkınma planında da vurgulandığı üzere ticari faaliyetleri daha pratik, teknolojik ve maliyeti düşük hâle getirerek var olan maliyetlerin daha da aşağıya indirilmesi,
- İhracatın yüksek seviyelere ulaşması ve yüksek seviyelerin sadece belli sektörleri değil, sanayinin genelini kapsayacak şekilde genişletilmesine dair kredi kanallarının açılması,
- Özellikle ihracatın güçlü olduğu kimya, otomotiv ve tekstil alanlarındaki ürün çeşitliliğinin geliştirilmesi,
- Tarife diplomasisi kanalının Türk sanayisinin bütünü için genişletilmesi,
- Savunma sanayisi başta olmak üzere millî hasılaya daha fazla katkı sunabilecek yarı iletkenler ve NTE yatırımlarına odaklanılması gerekmektedir.

Ekonomik anlamda ticari kazançları desteklemek için

- Düşük faiz, düşük enflasyon, yüksek iş gücüne katılım oranlarını en kısa sürede sağlayacak para politikalarının hayata geçirilmesi ve bu politikaların kararlılıkla uygulanması,
- Maliye politikalarının para politikalarıyla eş güdümlü olması ve gelir adaletsizliğini azaltacak vergi adımlarının atılması,
- Trilyon dolar seviyelerine ulaşan millî servetten alınan payların tabana yayılması,
- Teknolojik dönüşüm ile toplam faktör verimliliğinin (TFP) ve kapasite kullanım oranlarının artırılması (Yaklaşık %75 civarında olan toplam verimlilik, ticaretin ve ihracatın geliştirilmesi için de en önemli faktördür.),
- Merkez Bankasının; bankacılık ve finans, reel sektör ve hane halklarıyla olan iletişiminin sağlıklı şekilde devam ettirilmesi,
- Türk lirasına olan güveni artıracak politikaların uygulamaya devam edilmesi Türkiye açısından önemli politikalar olarak gözükmektedir.

Küresel anlamda her kararın domino etkisi yaptığı bir dünyada, tüm politikalar en optimum şekilde kullanılmaktadır. Nitekim Türkiye açısından güçlü ve istikrarlı ekonomi, stratejik açıdan en az diğer alanlar kadar önemlidir. Türkiye'nin, bölgesel güç ve küresel aktör olarak pozisyonunu güçlendirmesi ve küresel belirsizliklerin negatif etkisini asgari seviyeye indirebilmesi için ekonomik ölçeğini mümkün olan seviyede büyütmesi gerekmektedir. Aksi takdirde özellikle uzun vadede büyük ölçekli ekonomilerle arasındaki fark daha da artabilir.

KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

- ¹ BRICS+Group's Share in Global Goods Exports Can Overtake G7 by 2026: EY India, The Economic Times, Erişim Adresi: <https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/foreign-trade/brics-groups-share-in-global-goods-exports-can-overtake-g7-by-2026-ey-india/articleshow/114774761.cms?from=mdr> [Erişim Tarihi: 16.08.2025].
- ² Jeffrey Sachs: 3 Signs US Dollar Hegemony is on the Brink of Collapse, IDN Financials, Erişim Adresi: <https://www.idnfinancials.com/news/54088/jeffrey-sachs-3-signs-us-dollar-hegemony-is-on-the-brink-of-collapse> [Erişim Tarihi: 14.08.2025].
- ³ Trump is Now Planning a Splashy 'Liberation Day' Announcement, What He'll say is Still up in the Air, CNN Business, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2025/03/31/business/liberation-day-announcement-trump> [Erişim Tarihi: 16.08.2025].
- ⁴ Federal Reserve, YouTube, Yayım Tarihi: 30.07.2025. Erişim Adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=u0V3gnOjOi0> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ⁵ Paul Dans ve Steven Groves, The Economy, Mandate for Leadership: The Conservative Promise, (Washington D.C.: Heritage Foundation, 2023), Erişim Adresi: https://static.heritage.org/project2025/2025_MandateForLeadership_FULLL.pdf [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ⁶ A.g.e.
- ⁷ Trump Unveils Expansive Global Tariffs, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/02/business/economy/trump-tariffs.html?searchResultPosition=767> [Erişim Tarihi: 11.08.2025].
- ⁸ How Are Trump's Tariff Rates Calculated? The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/02/business/economy/trump-tariff-rates-calculation.html?searchResultPosition=753> [Erişim Tarihi 11.08.2025].
- ⁹ Robert Z. Lawrence, Reciprocal Tariffs What are They Really For?, PIIE Policy Brief, Erişim Adresi: <https://www.piie.com/sites/default/files/2025-08/pb25-6.pdf> [Erişim Tarihi 10.08.2025].
- ¹⁰ How This Trade War is Different From All Other Trade Wars, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/11/business/tariffs-trump-markets-history-trade-wars.html?searchResultPosition=615> [Erişim Tarihi: 12.08.2025].
- ¹¹ Uncertainty Over Tariffs Leads to Wild Swings in Markets, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/live/2025/04/07/business/trump-tariffs-stock-market?searchResultPosition=666#copper-metal-prices-trump-tariffs> [Erişim Tarihi: 11.08.2025].
- ¹² Sujan Bandyopadhyay, Domenico Ferraro ve Lorenzo Octavio Vera Bower, How do Tariffs Impact the US Economy? Economics Letters Volume 254(2025), 112406, Erişim Adresi: 10.1016/j.econlet.2025.112406 [Erişim Tarihi: 11.08.2025].
- ¹³ Economic Policy Uncertainty Index, Economic Policy Uncertainty, Erişim Adresi: <https://www.policyuncertainty.com> [Erişim Tarihi: 16.08.2025].
- ¹⁴ United States Inflation Rate, Trading Economics, Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com/united-states/inflation-cpi> [Erişim Tarihi: 16.08.2025].

- 15 Trump's Global Trade War Makes the Fed's Task Tougher, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/02/business/economy/trump-tariffs-federal-reserve-inflation.html?searchResultPosition=765> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- 16 Trump's Tariffs Don't Apply to Chips, but Taiwan Remains Wary, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/03/business/trump-tariffs-taiwan-chips.html?searchResultPosition=740> [Erişim Tarihi: 12.08.2025].
- 17 Brent Crude, Oil Price, Erişim Adresi: <https://oilprice.com/oil-price-charts/#Brent-Crude> [Erişim Tarihi: 14.08.2025].
- 18 CNBC: Trump Tariffs Will Hurt Lower Income Americans More than the Rich, Study Says, Institute on Taxation and Economic Policy (ITEP), Erişim Adresi: <https://itep.org/cnbc-trump-tariffs-will-hurt-lower-income-americans-more-than-the-rich-study-says/> [Erişim Tarihi: 16.08.2025].
- 19 Trump Tariffs: Tracking the Economic Impact of the Trump Trade War, Tax Foundation, Erişim Adresi: <https://taxfoundation.org/research/all/federal/trump-tariffs-trade-war/> [Erişim Tarihi: 12.08.2025].
- 20 A.g.e.
- 21 Economic Policy Uncertainty Index, Economic Policy Uncertainty, Erişim Adresi: <https://www.policyuncertainty.com> [Erişim Tarihi: 16.08.2025].
- 22 Statement By U.S. Trade Representative Robert Lighthizer on Section 301 Action, Office of the United States Trade Representative, Erişim Adresi: <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/press-releases/2018/july/statement-us-trade-representative> [Erişim Tarihi: 16.08.2025].
- 23 Trump Blocked America's Front Door to China, Now He's Closing Back Doors, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/04/business/trump-china-tariffs.html?searchResultPosition=708> [Erişim Tarihi: 12.08.2025].
- 24 A.g.e.
- 25 Trump's Trade War Escalates as China Retaliates With 34% Tariffs. The New York Times. Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/04/business/china-trump-tariffs-retaliation.html?searchResultPosition=706> [Erişim Tarihi: 15.08.2025].
- 26 China Hits Back Again at Trump, Bringing New Tariffs on U.S. Goods to 84%, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/09/business/economy/china-tariffs-us-trump.html?searchResultPosition=645> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- 27 Oil Prices Recover After Trump Offers Tariff Reprieve, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/09/business/energy-environment/oil-prices-tariffs-trump.html?searchResultPosition=644> [Erişim Tarihi: 15.08.2025].
- 28 Trump Has Added 145% Tariff to China, White House Clarifies. The New York Times. Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/10/business/economy/china-tariffs-145-percent.html?searchResultPosition=625> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- 29 China Raises Tariffs on U.S. Imports to 125%, Calling Trump's Policies a 'Joke', The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/11/business/china-tariffs-125.html?searchResultPosition=618> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].

- ³⁰ The Tsunami is Coming: China's Global Exports Are Just Getting Started, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/07/business/china-manufacturing-exports-trump-tariffs.html?searchResultPosition=677> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ³¹ Türkiye'nin Nadir Toprak Elementleri Stratejik Olarak Neden Önemli, Anadolu Ajansı, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turkiyenin-nadir-toprak-elementleri-stratejik-olarak-neden-onemli/3474854> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ³² Nadir Toprak Elementleri ve Türkiye: Jeopolitik Satrançta Yeni Dinamikler ve Aktörler. Millî İstihbarat Akademisi Analiz, Erişim Adresi: https://mia.edu.tr/uploads/f/30052025_1.pdf [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ³³ Why China Curbing Rare Earth Exports is a Blow to the US, BBC, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/articles/c1drqeev36qo> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ³⁴ ABD, Çin'le Nadir Toprak Elementi Ticaretinde Yolumun Yarısında, BloombergHT, Erişim Adresi: <https://www.bloomberght.com/abd-ile-cin-nadir-toprak-elementleri-ticaretinde-yolu-yariladi-3754111> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ³⁵ Çin'in Nadir Toprak Elementi İhracatı Patladı, NTV, Erişim Adresi: <https://www.ntv.com.tr/ntvpara/cinin-nadir-toprak-element-ihracati-patladi,zLqAn7aqwECh9AfNrbieoA> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ³⁶ China's Power Over Rare Earths is not as Great as it Seems, The Economist, Erişim Adresi: <https://www.economist.com/interactive/briefing/2025/08/13/chinas-power-over-rare-earths-is-not-as-great-as-it-seems> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ³⁷ Euro Area GDP Growth Rate, Trading Economics, Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com/euro-area/gdp-growth> [Erişim Tarihi: 12.08.2025].
- ³⁸ Trump's Very Bad Trade Deal with Europe, Peterson Institute for International Development, Erişim Adresi: <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/2025/trumps-very-bad-trade-deal-europe> [Erişim Tarihi: 15.08.2025].
- ³⁹ Europe Moves to Shield Itself From Trade War Fallout, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/11/business/trump-tariffs-eu.html?searchResultPosition=605> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ⁴⁰ Tariff Uncertainty Threatens to Drag Down Europe's Economic Growth, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/05/19/business/tariffs-european-union-economy-growth.html?searchResultPosition=385> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ⁴¹ Trump's E.U. Tariff Threat Could Cause Economic Damage Beyond Europe, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/05/24/business/trump-tariffs-european-union.html?searchResultPosition=366> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ⁴² Steel Tariffs Skip Britain, but Hit Europe Twice as Hard, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/06/04/business/uk-trump-tariffs-steel.html?searchResultPosition=320> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ⁴³ Investors Seeking Safety Look to German Government Bonds. The New York Times. Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/11/business/economy/germany-tariffs-bonds.html?searchResultPosition=601> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].

- ⁴⁴ Can Britain Be a 'Sensible, Stable' Haven in Trade War? Some See Potential, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/04/10/business/uk-trade-trump-tariffs.html?searchResultPosition=632> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ⁴⁵ 5 Takeaways From the U.S.-U.K. Trade Agreement, The New York Times, Erişim Adresi: <https://www.nytimes.com/2025/05/08/business/us-uk-trade-agreement-takeaways.html?searchResultPosition=439> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ⁴⁶ Her Parlayan Şey Altın Değildir: Trump'ın Yeni Ticaret Anlaşmalarının Kapsamı ve Sürdürülebilirliği, Anadolu Ajansı, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/her-parlayan-sey-altin-degidir-trumpin-yeni-ticaret-anlasmalarinin-kapsami-ve-surdurulebilirligi/3657269> [Erişim Tarihi: 14.08.2025].
- ⁴⁷ ABD Tarafından Açıklanan Yeni Gümrük Vergilerinde Türkiye Pozitif Ayrıştı, Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, Erişim Adresi: <https://ticaret.gov.tr/haberler/abd-tarafindan-aciklanan-yeni-gumruk-vergilerinde-turkiye-pozitif-ayristi> [Erişim Tarihi: 12.08.2025].
- ⁴⁸ Trump Tariffs: Tracking the Economic Impact of the Trump Trade War, Tax Foundation, Erişim Adresi: <https://taxfoundation.org/research/all/federal/trump-tariffs-trade-war/> [Erişim Tarihi: 12.08.2025].
- ⁴⁹ ABD Tarafından Açıklanan Yeni Gümrük Vergilerinde Türkiye Pozitif Ayrıştı, Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, Erişim Adresi: <https://ticaret.gov.tr/haberler/abd-tarafindan-aciklanan-yeni-gumruk-vergilerinde-turkiye-pozitif-ayristi> [Erişim Tarihi: 12.08.2025].
- ⁵⁰ A.g.e.
- ⁵¹ Türkiye ile ABD Arasındaki "Tarife Diplomasisi" Çalışma Grubuyla Hızlanacak, Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, Erişim Adresi: <https://ticaret.gov.tr/haberler/turkiye-ile-abd-arasindaki-tarife-diplomasisi-calisma-grubuyla-hizlanacak> [Erişim Tarihi: 14.08.2025].
- ⁵² ABD Menşeli Bazı Ürünlerin İthalatında Uygulanan Ek Mali Yükümlülükler Kaldırıldı, Anadolu Ajansı, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/abd-menseli-bazi-urunlerin-ithalatinda-uygulanan-ek-mali-yukumlulukler-kaldirildi/3694397#> [Erişim Tarihi: 22.09.2025].
- ⁵³ ABD Menşeli Bazı Ürünler İçin Ek Mali Yükümlülük Uygulaması Kaldırıldı, NTV, Erişim Adresi: <https://www.ntv.com.tr/ekonomi/abd-menseli-bazi-urunler-icin-ek-mali-yukumluluk-uygulamasi-kaldirildi,2lfd0KTZ6ESHQAZ-rZ3uSA> [Erişim Tarihi: 22.09.2025].
- ⁵⁴ Dış Ticaret İstatistikleri, Türkiye İstatistik Kurumu, Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Subat-2025-53909> [Erişim Tarihi: 14.08.2025].
- ⁵⁵ Trump'tan Ek Gümrük Tarifeleri: Türkiye Avantajlı Ülkeler Arasında Kalacak, BBC Türkçe, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/turkce/articles/cj9w0rnylzo> [Erişim Tarihi: 14.08.2025].
- ⁵⁶ ABD'nin Yeni Gümrük Tarifelerinin Türkiye'ye Olası Etkileri, Kriter Dergi, Erişim Adresi: <https://kriterdergi.com/dosya-trumpin-ticaret-savaslari/abd-nin-yeni-gumruk-tarifelerinin-turkiyeye-olasi-etkileri> [Erişim Tarihi: 15.08.2025].
- ⁵⁷ Gümrük Tarifeleri, Teknoloji ve Çalkantı: Trump'ın Geri Dönüşü ve Türkiye'nin Stratejik Yol Ayrımı, Kriter Dergi, Erişim Adresi: <https://kriterdergi.com/dosya-trumpin-ticaret-savaslari/gumruk-tarifeleri-teknoloji-ve-calkanti-trumpin-geri-donusu-ve-turkiyenin-stratejik-yol-ayrimi> [Erişim Tarihi: 14.08.2025].
- ⁵⁸ İstatistik Veri Portalı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Dis-Ticaret-104> [Erişim Tarihi: 12.09.2025].

- ⁵⁹ Türkiye İhracatçılar Meclisi, YouTube, Yayın Tarihi: 05.08.2025. Erişim Adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=rCBjzIJ9RGI> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ⁶⁰ Ekonomi ve Dış Ticaret Bülteni, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), Erişim Adresi: <https://tim.org.tr/files/downloads/EkonomiBulteni/2025/Ekonomi-ve-Dis-Ticaret-Bulteni-202508.pdf> [Erişim Tarihi: 12.09.2025].
- ⁶¹ Bloomberg HT, YouTube, Yayın Tarihi: 06.08.2025. Erişim Adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=SEt39GJ10S4> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ⁶² A.g.e.
- ⁶³ Trump'ın Gümrük Tarifeleri Türk Kimya Sektörüne ABD Pazarında Avantaj Sağlayabilir, Anadolu Ajansı, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/trumpin-gumruk-tarifeleri-turk-kimya-sektorune-abd-pazarinda-avantaj-saglayabilir/3528903> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ⁶⁴ BloombergHT, YouTube, Yayın Tarihi: 05.08.2025. Erişim Adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=sqRfOWnBZHQ> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ⁶⁵ A.g.e.
- ⁶⁶ ABD Tarifeleri Hangi Sektörlere Yarar: 10 Maddede Tarifelerin Türkiye'ye Etkileri, Ekonomim, Erişim Adresi: <https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/abd-tarifeleri-hangi-sektorlere-yarar-10-maddede-tarifelerin-turkiyeye-etkileri/810808> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ⁶⁷ Bloomberg HT, YouTube, Yayın Tarihi: 10.02.2025. Erişim Adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=b1LM5nQUgRE&list=WL&index=8> [Erişim Tarihi: 21.08.2025].
- ⁶⁸ ABD Tarifeleri Hangi Sektörlere Yarar: 10 Maddede Tarifelerin Türkiye'ye Etkileri, Ekonomim, Erişim Adresi: <https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/abd-tarifeleri-hangi-sektorlere-yarar-10-maddede-tarifelerin-turkiyeye-etkileri/810808> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ⁶⁹ Türkiye İhracatçılar Meclisi, YouTube, Yayın Tarihi: 05.08.2025. Erişim Adresi: <https://www.youtube.com/watch?v=rCBjzIJ9RGI> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ⁷⁰ Temmuz 2025 Dış Ticaret Rakamları Basın Açıklaması, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), Erişim Adresi: <https://tim.org.tr/tr/temmuz-2025-dis-ticaret-rakamlari-basin-aciklamasi-3-agustos-2025> [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ⁷¹ Türkiye's Inflation to Continue Falling Further: Fitch Ratings Senior Director, Anadolu Ajansı, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/en/economy/turkiye-s-inflation-to-continue-falling-further-fitch-ratings-senior-director/3471510> [Erişim Tarihi: 18.08.2025].
- ⁷² ABD'nin Gümrük Tarifelerinin Küresel Ekonomide Ticarete Net Etkileri, 2026'da Hissedilecek, Anadolu Ajansı, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdinin-gumruk-tarifelerinin-kuresel-ekonomi-ve-ticarete-net-etkileri-2026da-hissedilecek/3648019> [Erişim Tarihi: 14.08.2025].
- ⁷³ Türkiye, European Commission Trade and Economic Security, Erişim Adresi: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/turkiye_en [Erişim Tarihi: 17.08.2025].
- ⁷⁴ ABD'nin Yeni Gümrük Tarifelerinin Türkiye'ye Olası Etkileri, Kriter Dergi, Erişim Adresi: <https://kriterdergi.com/dosya-trumpin-ticaret-savaslari/abdinin-yeni-gumruk-tarifelerinin-turkiyeye-olasi-etkileri> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].

- ⁷⁵ ABD-AB Gümrük Anlaşması: ABD İçin Stratejik Zafer, Avrupa İçin Ekonomik Teslimiyet ve Türkiye İçin Jeostratejik Fırsatlar, SETA Perspektif, Erişim Adresi: <https://media.setav.org/tr/dosya/2025/08/abd-ab-gumruk-anlasmasi-abd-icin-stratejik-zafer-avrupa-icin-ekonomik-teslimiyet-ve-turkiye-icin....pdf> [Erişim Tarihi: 13.08.2025].
- ⁷⁶ Oil Prices up Nearly 3% as Israel-Iran Conflict Escalates, US Response Remains Uncertain, Reuters, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/business/energy/oil-falls-investors-weigh-chance-us-intervention-iran-israel-conflict-2025-06-19/> [Erişim Tarihi: 16.08.2025].
- ⁷⁷ Global Trade Update (September 2025): Trade Policy Uncertainty Looms Over Global Markets, UNCTAD, Erişim Adresi: <https://unctad.org/publication/global-trade-update-september-2025-trade-policy-uncertainty-looms-over-global-markets> [Erişim Tarihi: 12.09.2025].
- ⁷⁸ On İkinci Kalkınma Planı, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Erişim Adresi: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf [Erişim Tarihi: 20.08.2025].
- ⁷⁹ Türkiye Cumhuriyeti Enflasyon Rakamları, Trading Economics, Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com/turkey/inflation-cpi> [Erişim Tarihi: 21.08.2025].
- ⁸⁰ Türkiye Cumhuriyeti Faiz Oranları, Trading Economics, Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com/turkey/interest-rate> [Erişim Tarihi: 12.09.2025].
- ⁸¹ Trump Will not Let the World Move on from Tariffs, The Economist, Erişim Adresi: <https://www.economist.com/finance-and-economics/2025/08/01/trump-will-not-let-the-world-move-on-from-tariffs> [Erişim Tarihi: 15.08.2025].

RA -
POR

**KÜRESEL BELİRSİZLİK ÇAĞINDA
ABD GÜMRÜK TARİFELERİ:**
TÜRKİYE İÇİN STRATEJİK
FIRSATLAR VE RİSKLER

EYLÜL 2025